

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра клінічної фармакології, фармації і фармакотерапії
з курсом косметології

О.В. Крайдашенко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З
КЛІНІЧНОЇ ФАРМАЦІЇ ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
(для спеціальності 7.110.201 “Фармація”)

Запоріжжя 2009

Навчально-методичний посібник затверджений
на засіданні Центральної методичної ради ЗДМУ
(Протокол № 5 від 11.06.2009 р.)

Рецензенти:

Зав. кафедри терапії, клінічної
фармакології і ендокринології
ЗМАПО, д.мед.н., професор Фуштей І.М.

Професор кафедри фармакології ЗДМУ,
д.мед.н., професор Стець В.Р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Тема 1,2. ВВЕДЕННЯ В КЛІНІЧНУ ФАРМАЦІЮ.	6
Тема 3. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПОЛОЖЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ	11
Тема 4. ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА КЛІНІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКІВ. ХРОНОФАРМАКОЛОГІЯ.	15
Тема 5. ВІКОВІ АСПЕКТИ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ	19
Тема 6. КЛІНІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ЖІНОК ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ ТА В ПЕРІОД ЛАКТАЦІЇ.	23
Тема 7. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ (ПНЕВМОНІЇ, ТУБЕРКУЛЬОЗ)	27
Тема 8. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ (ХРОНІЧНА ОБСТРУКТИВНА ХВОРОБА ЛЕГЕНІВ, БРОНХІАЛЬНА АСТМА)	31
Тема 9. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ (ішемічна хвороба серця, атеросклероз)	35
Тема 10. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ (гіпертонічна хвороба)	39
Тема 11. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ (Хронічна серцева недостатність (ХСН), порушення ритму серця)	43
Тема 12. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В РЕВМАТОЛОГІЇ	47
Тема 13. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ ЗАХВОРЮВАННЯ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ)	51
Тема 14. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ (ЗАХВОРЮВАННЯ ПЕЧІНКИ, ЖОВЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ, ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ)	55
Тема 15. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В НЕФРОЛОГІЇ	59
Тема 16-17. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В АЛЕРГОЛОГІЇ	63
Тема 18. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ЕНДОКРИНОЛОГІЇ	67
Тема 19. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГЕМАТОЛОГІЇ	71
Тема 20. ВПЛИВ ЛІЗ НА КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНІ ПОКАЗНИКИ	75
Тема 21. ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПОЛОЖЕННЯ	79
№22-23. ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ ПРОСТУДНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ	83
№24-25. ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ	87
№26-27. ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ХВОРИХ З ГОЛОВНИМ, СУГЛЮБОВИМ ТА М'ЯЗОВИМ БОЛЕМ	91
№28. НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА ПРИ ГОСТРИХ ОТРУЄННЯХ	95
№29. ІНФОРМАЦІЙНА РОБОТА ПРОВІЗОРА	99

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Стратегічним напрямом розвитку охорони здоров'я в усьому світі є спрямування всіх галузей медицини на потреби пацієнта. Це положення закріплене в документах Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) і лежить в основі Програми дій з основних лікарських препаратів, затвердженої Європейським регіональним бюро ВООЗ.

За цією стратегією докорінно змінюється роль фармацевта в системі охорони здоров'я. Основною метою його професійної діяльності є не стільки збільшення асортименту і якості лікарських препаратів на ринку, скільки підвищення ефективності та безпеки лікарської терапії конкретного хворого. Для здійснення цієї мети Міжнародна фармацевтична федерація (МФФ) зобов'язує всіх практикуючих фармацевтів забезпечити кожному хворому належну якість фармацевтичної опіки.

Поняття "фармацевтична опіка" означає в першу чергу залучення фармацевта разом з лікарем до активної діяльності для збереження здоров'я і запобігання захворюваності населення. Фармацевт зобов'язаний і на нього покладається обов'язок забезпечити пацієнта не тільки якісними ліками і виробами медичного призначення, але й сприяти їхньому раціональному використанню. Для цього фармацевт повинен надати хворому повну інформацію про ліки, лікарські форми й особливості їх застосування, вплив на фармакодинамічні ефекти препарату віку, статі, захворювань нирок, печінки тощо, взаємодію ліків з іншими лікарськими препаратами та їжею, можливий несприятливий вплив ліків на організм хворого.

Для здійснення належної фармацевтичної опіки необхідно, щоб провізор володів достатнім обсягом медичних знань, що дозволять йому взаємодіяти з лікарем на рівні "рівноправного терапевтичного партнерства", проводити контрольну функцію з виявлення серед відвідувачів аптеки осіб із «загрозливими» симптомами, які потребують обов'язкового відвідування лікаря, надавати консультативну допомогу хворому при під час відпуску безрецептурних препаратів для самолікування.

Теоретичною базою при проведенні консультативної роботи серед лікарів та населення з питань раціональної лікарської терапії й при здійсненні провізорами фармацевтичної опіки пацієнтів є клінічна фармація.

Клінічна фармація — інтегративна прикладна наука, що поєднує фармацевтичні та клінічні аспекти лікознавства, головним завданням якої є формування надійних теоретичних основ і методологічних підходів до раціонального застосування лікарських препаратів.

Участь провізора в проведенні лікарської терапії сприяє своєчасному забезпеченню хворого лікарськими засобами оптимальної якості, встановленню максимально раціональних шляхів та режимів введення, запобігання призначенню несумісних лікарських препаратів, зниженню побічної дії ліків, а також зменшенню поліпрагмазії.

У процесі вивчення клінічної фармації на основі теоретичного матеріалу, одержаного на кафедрах фізіології, патологічної фізіології, біохімії, мікробіоло-

гії, фармакології, поєднуються знання з етіології, патогенезу основних нозологічних одиниць в клініці внутрішніх хвороб, принципів їх лікарської терапії. Під час практичних занять, що проводяться безпосередньо в клініці, студенти мають можливість ознайомитися із структурою вітчизняної охорони здоров'я, основною медичною документацією, оволодіти навичками з медичної етики та деонтології. Протягом навчання вони засвоюють на пізнавальному рівні основні методи клінічного обстеження хворих, загальну симптомологію та синдромологію найбільш поширених захворювань внутрішніх органів, знайомляться із загальними принципами встановлення діагнозу. На основі теоретичних знань з фармакології та внутрішніх хвороб студенти оволодівають теоретичними та практичними навичками в галузі клінічної фармакології основних фармакологічних груп лікарських препаратів, вчаться проводити корекцію лікарської терапії та вибір найбільш раціональних лікарських препаратів і їх комбінацій для конкретного хворого. Саме клінічна фармація надає провізору необхідні знання та навички для здійснення фармацевтичної опіки.

Включення клінічної фармації в систему вищого фармацевтичної освіти пов'язано з нагальною потребою часу і відображає світові тенденції модернізації підготовки фахівців для фармації.

ТЕМА №1,2. ВВЕДЕННЯ В КЛІНІЧНУ ФАРМАЦІЮ.

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Клінічна фармація — інтегративна прикладна наука, що поєднує фармацевтичні та клінічні аспекти лікознавства, головним завданням якої є формування надійних теоретичних основ і методологічних підходів до раціонального застосування лікарських препаратів.

Поняття хвороби, етіології, патогенезу, симптому, синдрому, принципів фармакотерапії, клінічної фармакології лікарських засобів та ін. є необхідними для засвоєння курсу.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні відомості про етіологію, патогенез, симптоми, синдроми хвороби людини; ознайомитися з видами фармакотерапії, медичною документацією; принципами фармацевтичної опіки.

Конкретні цілі:

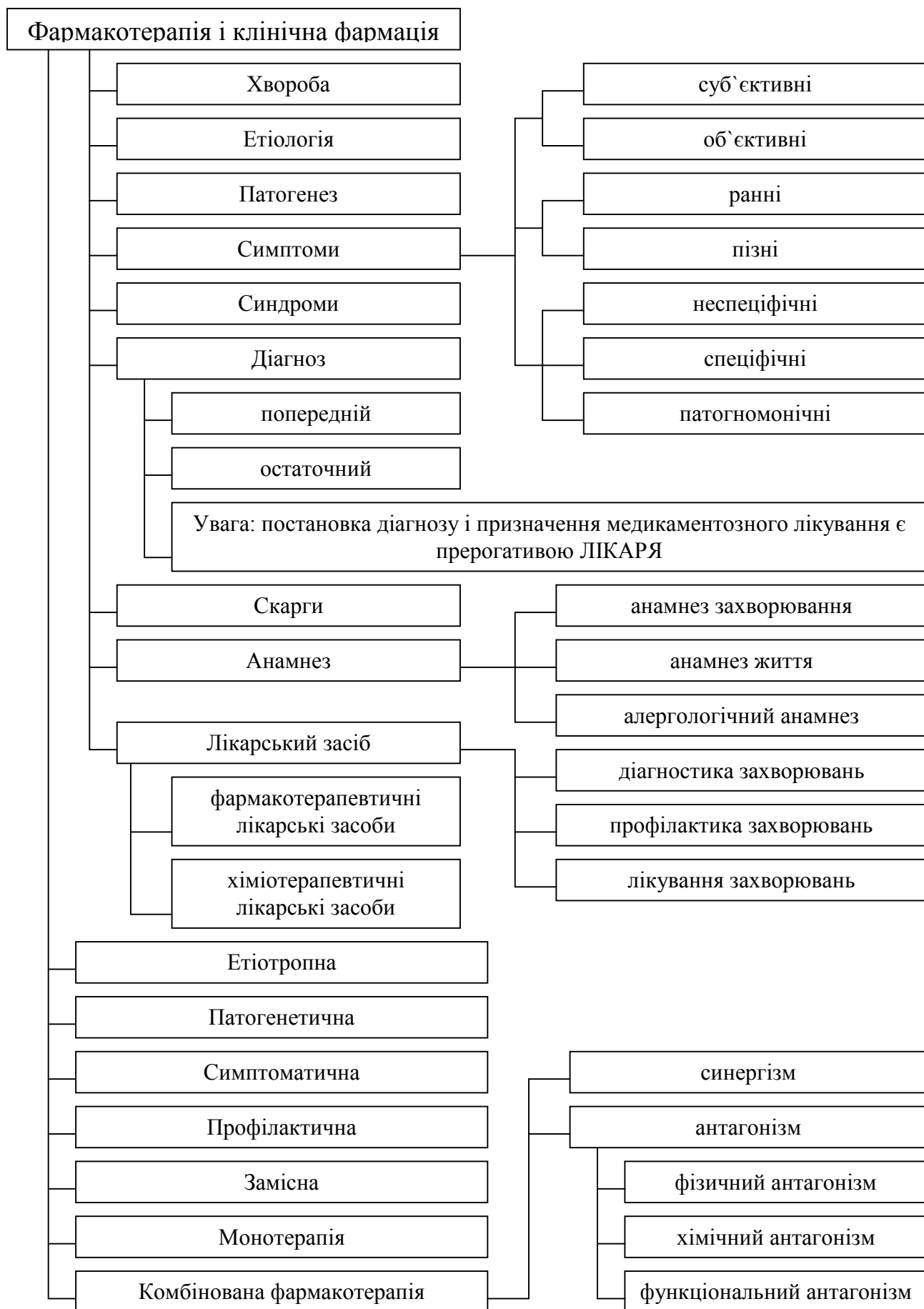
1. Студентам необхідно засвоїти такі поняття як етіологія, патогенез, симптом, синдром;
2. Ознайомитися з видами фармакотерапії;
3. Ознайомитися з основними видами медичної документації;
4. Ознайомитися з основними поняттями фармацевтичної опіки;
5. Визначити роль і значення клінічної фармації в комплексному лікуванні різних захворювань;
6. Визначити значення методів обстеження хворого для діагностики і фармакотерапії.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Мета і задачі фармакотерапії і клінічної фармації.
2. Взаємозв'язок клінічної фармації з медико-біологічними та клінічними дисциплінами.
3. Загальні поняття про етіологію, патогенез та перебіг хвороб людини.
4. Основні види фармакотерапії: етіотропна, патогенетична, симптоматична, замісна.
5. Поняття «симптом» та «синдром».
6. Медична документація: амбулаторна картка хворого, історія хвороби стаціонарного хворого, лист лікарських призначень. Їх структура, обсяг даних, правила заповнювання.
7. Основні методи обстеження хворого: фізикальні, лабораторні, інструментальні.
8. Етика і деонтологія в фармакотерапії.
9. Лікарський анамнез: загальне поняття, методика збору, значення його для підвищення ефективності фармакотерапії.

- 10.Поняття про біофармацію. Біодоступність і біоеквівалентність.
- 11.Фармацевтична опіка як відповідальність фармацевта перед конкретним пацієнтом за ефективність лікарської терапії. Місце фармацевтичної опіки в загальній системі охорони здоров'я населення.
- 12.Поняття про безрецептурні ліки (ОТС-препарати; від англ. Over The Counter).
- 13.Брендові (оригінальні) і генеричні препарати.
- 14.Сучасна концепція самолікування. Самолікування і фармацевт.

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ «ВВЕДЕННЯ В КЛІНІЧНУ ФАРМАЦІЮ»

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.-М.: Медицина, 1990. - 688с.
3. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФАУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
4. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
5. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
6. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
7. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
8. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.
9. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
10. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Запунца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане за-

хворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести за системою Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 135 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “ВВЕДЕННЯ В КЛІНІЧНУ ФАРМАЦІЮ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА 3

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПОЛОЖЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Фармакокінетика (ФК) – від грецького *pharmakon* – ліки та *kinein* – рух.

ФК - наука, яка вивчає різні етапи проходження ЛЗ в організмі –

- **всмоктування** (абсорбція)
- **біотранспорт** (скріплення з білками плазми крові)
- **розподіл** в органах і тканинах
- **біотрансформацію**
- **виведення** з організму

Головне завдання ФК – підвищення ефективності, а також безпеки (зниження частоти і вираженості побічних ефектів) фармакотерапії.

Без знання основ фармакокінетики неможливе ефективне та безбечне лікування.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити основні поняття фармакокінетики і фармакодинаміки лікарських препаратів, роль провізора в профілактиці побічної дії ліків і ускладнень фармакотерапії, несприятливих наслідків взаємодії ліків.

Конкретні цілі:

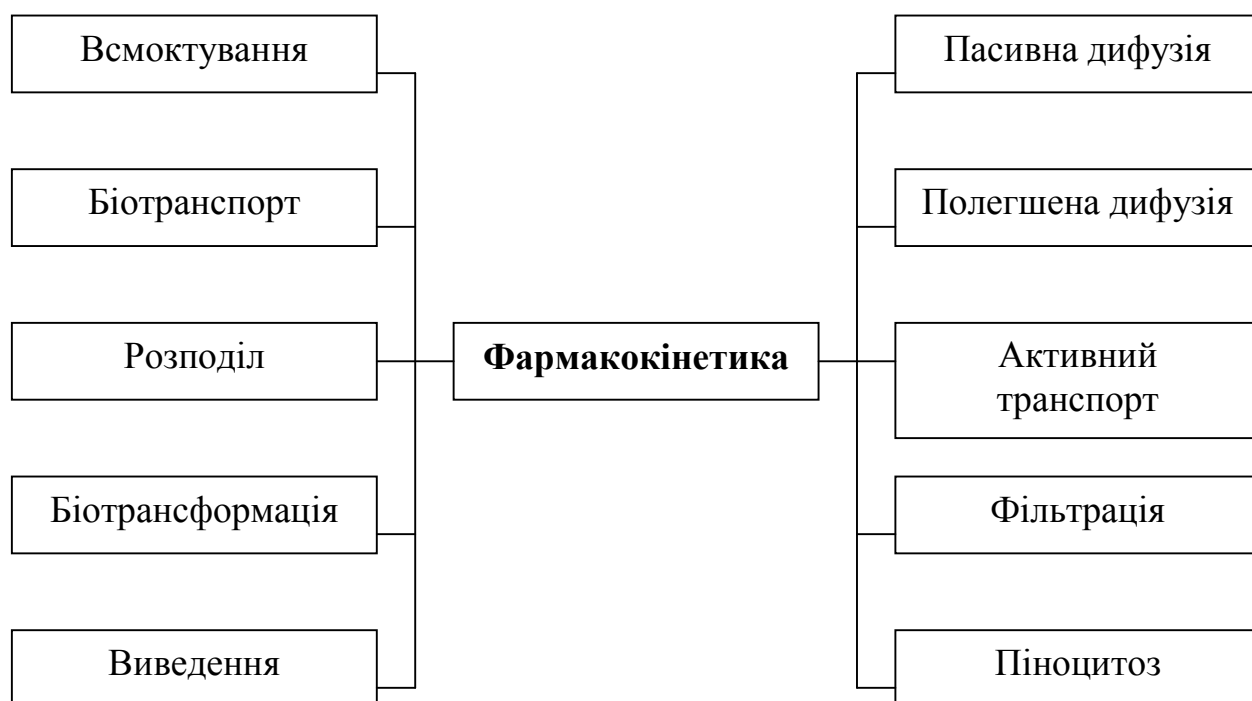
1. Студенти повинні засвоїти основні поняття фармакокінетики і фармакодинаміки;
2. Визначити взаємозв'язок між фармакокінетикою і фармакодинамікою лікарських препаратів;
3. Визначити роль провізора в профілактиці побічної дії ліків і ускладнень фармакотерапії, несприятливих наслідків взаємодії ліків;
4. Визначити роль провізора в підвищенні ефективності і безпеки фармакотерапії

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Основні цілі і задачі фармакокінетики.
2. Фази комплексної дії лікарського засобу.
3. Фізичні основи проникності клітинних мембран.
4. Механізми пасивного транспорту лікарських речовин.
5. Кінетика зв'язування лікарських речовин з білками-переносниками (ферментами).
6. Дифузія та активний транспорт через біологічні мембрани.
7. Механізми активного транспорту лікарських засобів.
8. Ендоцитоз.
9. Епітеліальний транспорт.
10. Молекулярні основи проявлення фармакологічного ефекту.
11. Абсорбція лікарських засобів в організмі людини

12. Розподіл лікарських речовин в організмі людини. Зв'язок ліків з білками плазми крові.
13. Біотрансформація лікарських речовин.
14. Екскреція (елімінація) лікарських засобів в організмі людини.
15. Фармакокінетика ліків при патологічних процесах у організмі людини.
16. Моделювання фармакокінетичних процесів.
17. Терапевтичний моніторинг лікарських засобів.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПОЛОЖЕННЯ
КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
2. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
6. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
7. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
8. Викторов А.П., Передерий В.Г., Щербак А.В. Взаимодействие лекарств и пищи. – К.: Здоров'я, 1991.-240с.
9. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
- 10.Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПОЛОЖЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №4.

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА КЛІНІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКІВ. ХРОНОФАРМАКОЛОГІЯ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Терапевтична дія лікарських засобів, а також характер і рівень ускладнень залежить не тільки від фармакологічної приналежності і хімічної структури препаратів, але і від таких чинників як фізичний стан лікарської речовини, якості допоміжних речовин, виду лікарської форми, технології її приготування, шляхів введення ліків в організм і ін. Крім того, клінічна ефективність препарату залежить від чинників, пов'язаних з біологічним об'єктом (індивідуальні особливості, вік, статура і ін.), патологічних станів (патологія печінки, нирок, метаболічні порушення і ін.), фізіологічних чинників (їжа, вагітність і пологи, фізичне навантаження і ін.), а також чинників, пов'язаних з навколишнім середовищем (сезон року, температура навколишнього середовища, тиск кисню).

Певній ритмічності піддаються і патологічні процеси (сезонність загострення виразкової хвороби, ревматизму; добових – бронхіальної астми і ін.), що складає предмет молодих галузей медицини – хронопатології і хронотерапії.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити фактори, що впливають на клінічну ефективність ліків, основні положення хронофармакології.

Конкретні цілі:

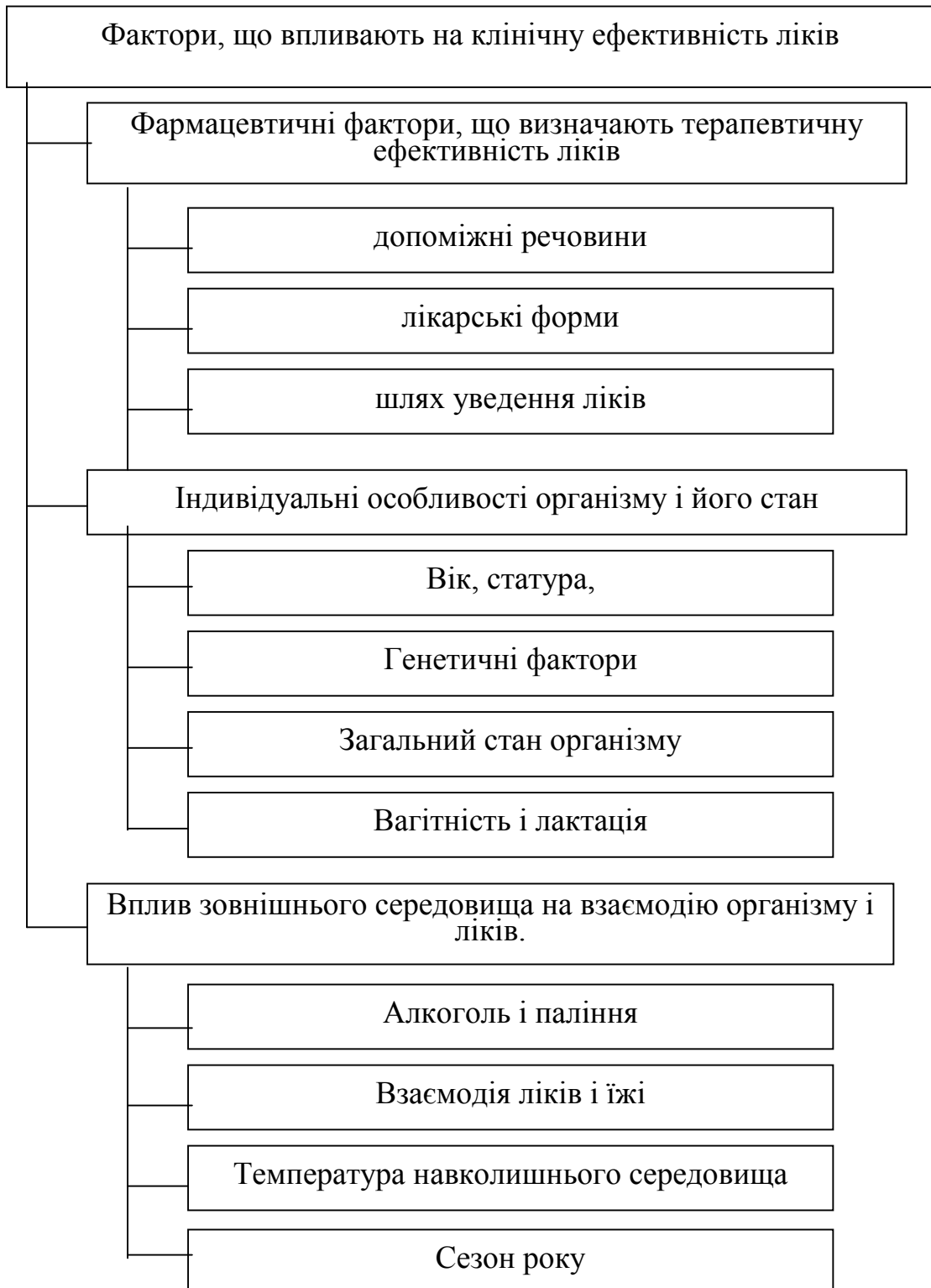
1. Фармацевтичні чинники, які визначають терапевтичну ефективність ліків.
2. Біофармація – сучасний напрям фармацевтичної науки.
3. Поняття про хімічну, біологічну і терапевтичну еквівалентність ліків.
5. Залежність дії лікарського засобу від дози, фармакокінетичних процесів, повторного застосування і взаємодії препаратів.
6. Значення індивідуальних особливостей організму і його стану для прояву дії лікарських засобів.
7. Вплив зовнішнього середовища на взаємодію організму і ліків. Алкоголь і куріння.
8. Взаємодія ліків і їжі. Зв'язок фармакокінетики з харчовим режимом. Залежність фармакодинаміки ліків від харчового режиму.
9. Методологічні основи хронофармакології. Основні поняття хронобіології, хрономедицини, хронопатології і хронофармакології.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Фармацевтичні фактори, що визначають терапевтичну ефективність ліків (допоміжні речовини, лікарські форми, шлях введення ліків, хімічна природа лікарської речовини та ін.).
2. Значення індивідуальних особливостей організму і його стану для прояву дії лікарських засобів (вік, статура, генетичні фактори, загальний стан організму, вагітність і лактація).
3. Вплив зовнішнього середовища на взаємодію організму і ліків.

4. Алкоголь і паління. Взаємодія ліків і їжі. Зв'язок фармакокінетики з харчовим режимом. Залежність фармакодинаміки ліків від харчового режиму.
5. Методологічні основи хронофармакології. Основні поняття хронобіології, хрономедицини та хронофармакології. Теоретичні основи та методи хронотерапії.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ:
“ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА КЛІНІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКІВ.
ХРОНОФАРМАКОЛОГІЯ”**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
2. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Комаров Ф.И., Рапопорт С.И. Хронобиология и хрономедицина. - М.: Триада-Х, 2000.-488с.
5. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
6. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
9. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 135 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА КЛІНІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКІВ. ХРОНОФАРМАКОЛОГІЯ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 5.

ВІКОВІ АСПЕКТИ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Реакція дитячого організму на лікарські засоби обумовлена недосконалістю багатьох неодноразово дозріваючих систем, що забезпечують як гомеостаз організму в цілому, так і його окремих функціональних систем. У зв'язку з цим процеси фармакокінетики і фармакодинаміки ліків в організмі дітей і дорослих значно відрізняються.

В процесі старіння людини змінюються кінетика лікарських препаратів (за рахунок особливостей всмоктування, розподілу, біотрансформації і екскреції) і їх динаміка (за рахунок вікових змін структури клітинних рецепторів, ферментів, фізіко-хімічних властивостей мембран і всього метаболізму кліток в цілому).

Основний принцип фармакотерапії в похилому і старечому віці – обережне призначення лікарських засобів, ніж при лікуванні молодих. Стандартний підхід до вибору і призначення ліків в геріатрії недопустимий. Фармакотерапія повинна ґрунтуватися на особливостях фармакокінетики і фармакодинаміки лікарських препаратів в організмі хворих цієї вікової категорії.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити особливості організму людини в різні періоди його розвитку, які впливають на фармакокінетику та фармакодинаміку лікарських засобів.

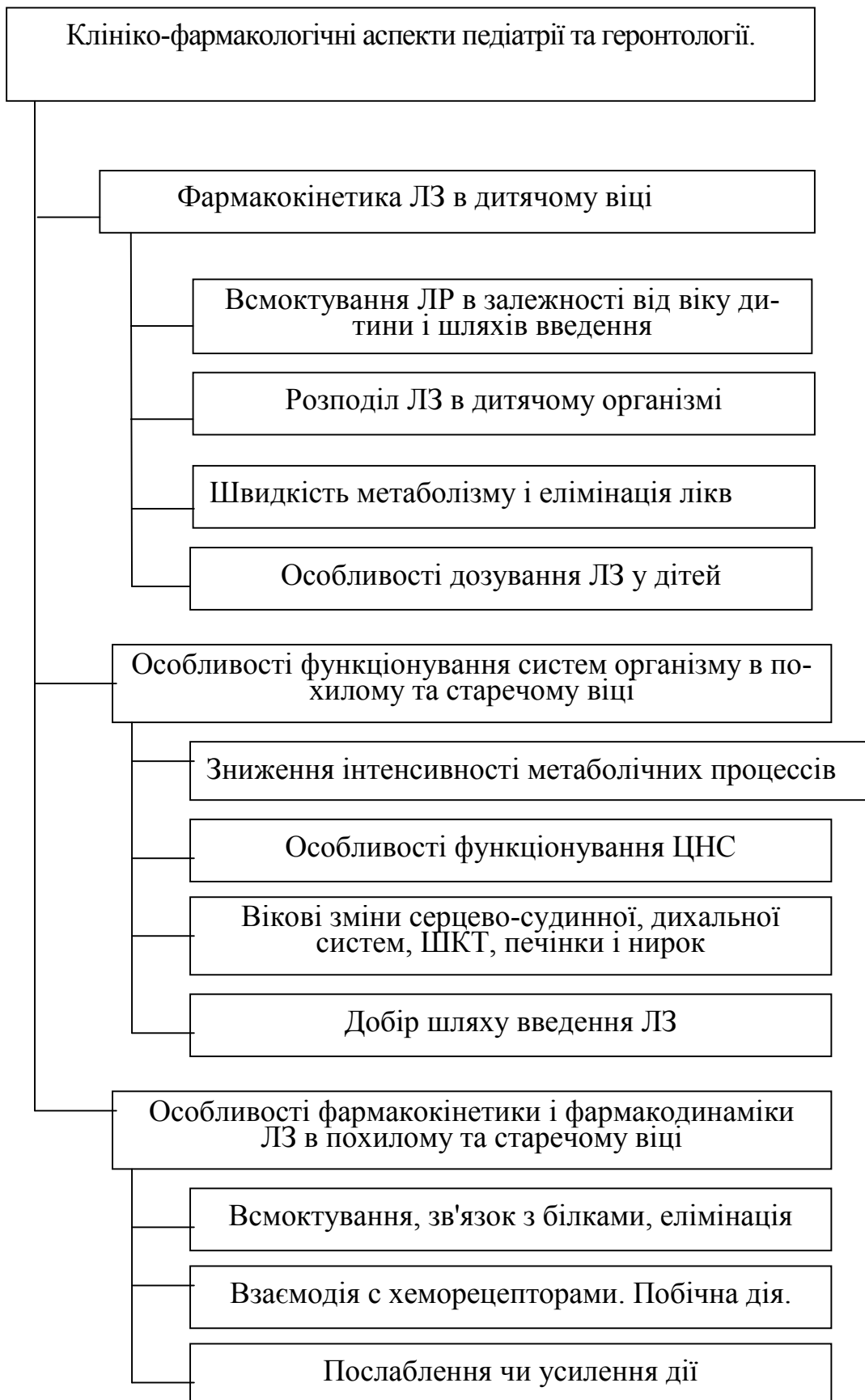
Конкретні цілі:

1. Визначити принципи вибору напрямків фармакотерапії і лікарських засобів в різні періоди розвитку людини.
2. Визначити роль провізора в профілактиці ускладнень лікарської терапії у дітей та осіб похилого і старечого віку.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Морфофункціональний розвиток дитячого організму і особливості фармакодинаміки ліків.
2. Фармакокінетика і побічна дія лікарських засобів в дитячому віці.
3. Особливості дозування ліків у дітей.
4. Особливості функціонування основних систем організму в похилому і старечому віці:
5. Особливості фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії ліків в похилому і старечому віці:
6. Основні принципи геріатричної фармакотерапії. Геріатричні засоби.

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ “ВІКОВІ АСПЕКТИ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ”

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполіс», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “ВІКОВІ АСПЕКТИ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 6.

КЛІНІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ЖІНОК ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ ТА В ПЕРІОД ЛАКТАЦІЇ.

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Лікарські засоби можуть робити вплив на ембріон і плід. За статистичними даними, до 9% жінок приймають протягом вагітності принаймні один медикаментозний засіб; в середньому жінки використовують в цей період до 4 препаратів, не рахуючи вітамінів і заліза. А 4% вагітних приймають 10 видів ліків і більше. Необхідність ретельного аналізу несприятливої дії лікарських препаратів на людський зародок і плід стала особливо очевидною після «талідомідової трагедії» в Німеччині в 50-х – 60-х роках.

В даний час налічується близько 5 млн. ліків і інших ксенобіотиків, з якими контактує людина. Дія тільки близько 1600 з них вивчено в досліджах на вагітних лабораторних тваринах.

Все вищеперелічене диктує необхідність дуже обережного підходу до застосування ліків у вагітних.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні підходи до лікування жінок під час вагітності та в період лактації.

Конкретні цілі:

1. Механізми прямого і непрямого впливу ліків на ембріон і плід.
 2. Вплив терміну вагітності на прояв тератогенної дії ліків. Вплив дози і тривалості прийому препарату на прояв тератогенної дії ліків.
 3. Генетичні особливості батьків і плода, що підвищують ризик тератогенеза.
 3. Зв'язок стану елімінуючих органів і віку вагітної з ризиком тератогенезу.
 4. Угрупування лікарських засобів по ступені їхньої небезпеки для плода.
 5. Значення виведення ліків з молоком матері для новонародженої дитини.
- Ліки, протипоказані жінкам, що годує.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Проникнення лікарських засобів в організм плоду.
2. Види несприятливого впливу ксенобіотиків на ембріо- і фетогенез.
3. Значення виведення ліків з молоком матері для новонародженої дитини. Ліки, протипоказані жінкам, що годує. Ліки, які можна призначати жінкам, що годують

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
“КЛІНІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ЖІНОК ПІД
ЧАС ВАГІТНОСТІ ТА В ПЕРІОД ЛАКТАЦІЇ”**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “КЛІНІКО-ФАРМАЦЕВТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ЖІНОК ПІД ЧАС ВАГІТНОСТІ ТА В ПЕРІОД ЛАКТАЦІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 7. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ (ПНЕВМОНІЇ, ТУБЕРКУЛЬОЗ)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Захворювання органів дихання та туберкульоз у наш час є одними з найпоширеніших груп захворювань. Наприклад, на пневмонію в Європі в середньому хворіють 15 чоловік на 1000 населення в рік, що щорічно приводить до 150 млн. днів непрацездатності.

Інфекція нижніх дихальних шляхів є справжньою соціальною проблемою, оскільки на противоінфекційну терапію йде приблизно одна третина від всіх використовуваних лікарських засобів в стаціонарі. Більше засобів витрачається тільки на препарати для лікування пацієнтів з серцево-судинними захворюваннями.

Все це робить проблеми пульмонології надзвичайно актуальними. Лікування хвороб органів дихання і вибір оптимальних лікарських засобів для хворих з бронхолегеневою патологією – одна з основних задач, що стоять перед лікарем і провізором в їх щоденній практичній діяльності.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації при пневмоніях, туберкульозі.

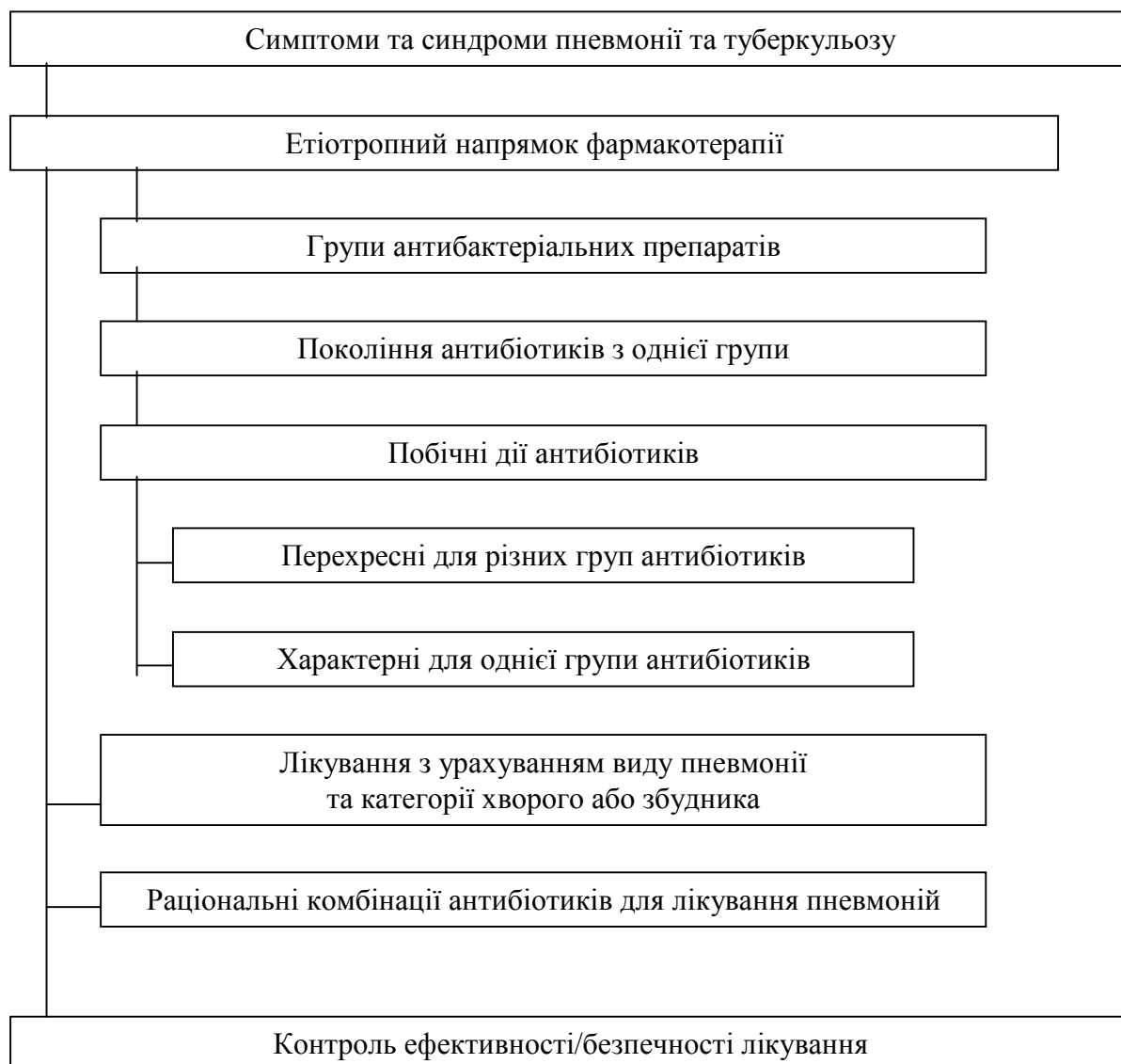
Конкретні цілі:

1. Вивчення захворювань органів дихання та механізмів бронхообструкції.
2. Вивчення туберкульозу.
3. Вивчення пневмоній.
4. Клінічна фармакологія ЛЗ, що використовуються в лікуванні пневмоній і туберкульозу.
5. Роль провізора в підвищенні ефективності терапії хворих пульмонологічного профілю.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань органів дихання.
2. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки пневмонії, туберкульозу, принципи фармакотерапії.
3. Вибір антибактеріального засобу при пневмонії.
4. Клінічна фармакологія антибактеріальних препаратів, що застосовуються в пульмонології (клінічні аспекти фармакокінетики, фармакодинаміки, взаємодія ліків; побічні дії, методи їх прогнозування та профілактика).
5. Критерії ефективності лікарської терапії в пульмонології.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
“КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ”
(ПНЕВМОНІЇ, ТУБЕРКУЛЬОЗ)**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ” (ПНЕВМОНІЇ, ТУБЕРКУЛЬОЗ)

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 8.
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ
(ХРОНІЧНА ОБСТРУКТИВНА ХВОРОБА ЛЕГЕНІВ, БРОНХІАЛЬНА
АСТМА)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Захворювання, що супроводжуються синдромом бронхіальної обструкції, є серйозною проблемою. Це перш за все бронхіальна астма (БА) і хронічна обструктивна хвороба легенів (ХОХЛ), захворюваність якими повсюдно неухильно росте. Синдром бронхообструкції є важливим патогенетичним компонентом також при облітеруючому бронхіоліті, бронхоектатичній хвороби, легеневих фіброзах, муковісцидозі. Частина обструктивних захворювань легенів залишаються важкими для терапії і в цілому невиліковними. Відносно БА в 90-і роки ХХ століття ситуація кардинально змінилася. Астма з інвалідизуючого захворювання перетворилося в курабельне. Метою лікування стало не просто продовження життя, а забезпечення «нормального» і довгого життя, включаючи можливість занять спортом. Знання провізором особливостей вибору лікарських засобів для лікування обструктивних захворювань легенів є виключно важливим для забезпечення спадкоємності у віданні цих хворих, а також для підвищення терапевтичного комплаєнса у цієї категорії осіб.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації при ХОХЛ і БА.

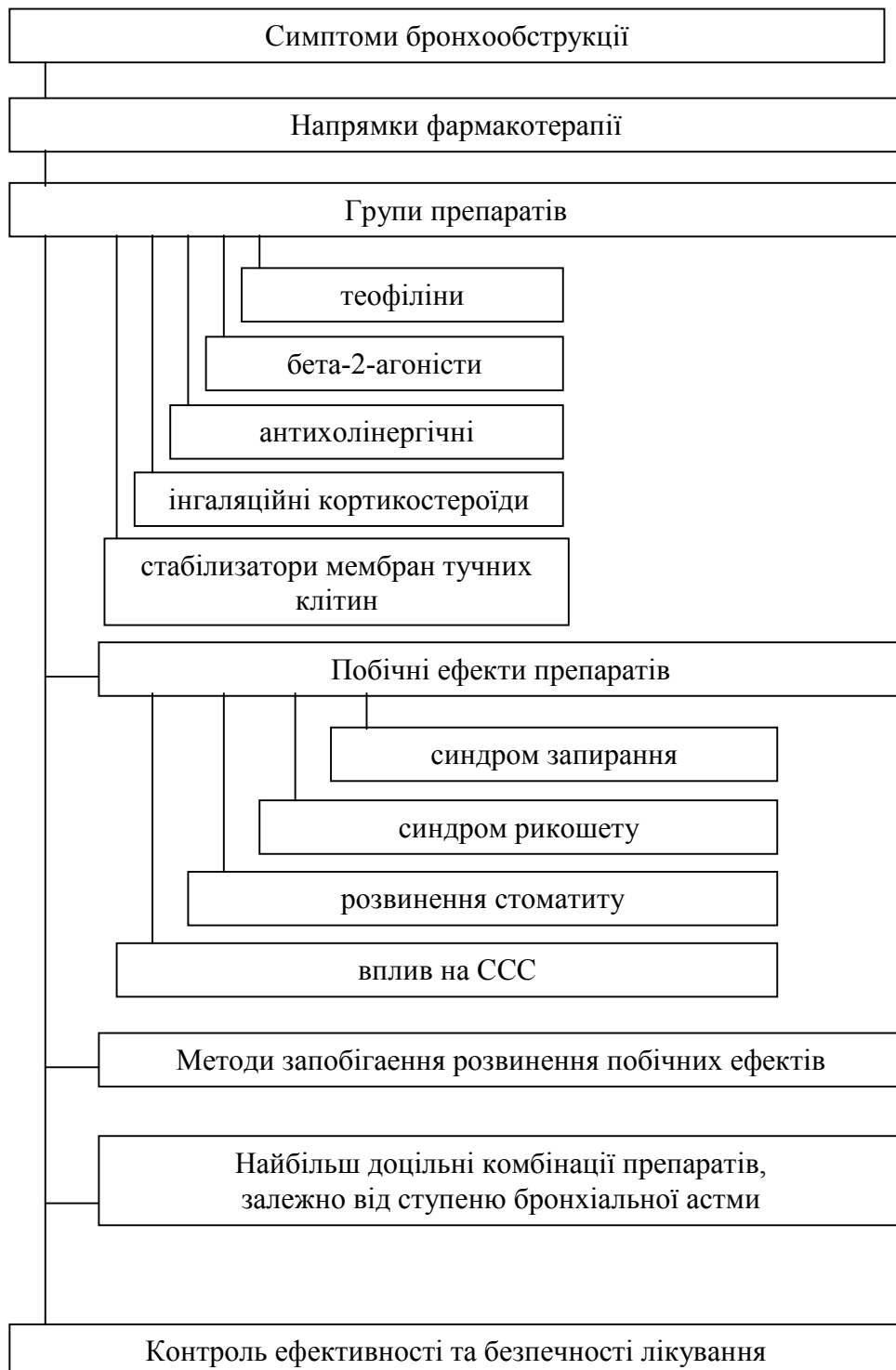
Конкретні цілі:

1. Симптоми і синдроми ХОХЛ і БА. Принципи фармакотерапії.
2. Клінічна фармакологія бронходилататорів (холінолітиків, симпатоміметиків, ксантинових похідних), відхаркувальних, стабілізаторів мембран тучних клітин, інгаляційних глюкокортикоїдів.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки ХОХЛ і БА.
2. Принципи фармакотерапії ХОХЛ і БА.
3. Вибір антибактеріального засобу при пневмонії.
4. Клінічна фармакологія ЛЗ, що застосовуються в пульмонології (клінічні аспекти фармакокінетики, фармакодинаміки, взаємодія ліків; побічні дії, методи їх прогнозування та профілактика).
3. Симптоми і синдроми при ХОХЛ і БА, які можуть лікуватися хворими самостійно за допомогою безрецептурних препаратів при консультативній допомозі провізора.

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ “КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ” (ХОХЛ і БА)

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ПУЛЬМОНОЛОГІЇ” (ХОХЛ і БА)

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 9.
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ
(ішемічна хвороба серця, атеросклероз)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Серцево-судинні захворювання є найбільш поширеною групою захворювань. Серед причин смерті серцево-судинні захворювання займають одне з перших місць. Програмою передбачено вивчення таких питань як фактори ризику уражень серцево-судинної системи, епідеміологія, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки ішемічної хвороби серця (ІХС), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів, які застосовуються при ІХС. поняття про дисліпідемії, основні групи гіполіпідемічних засобів, гіпертонічні кризи, напад стенокардії, гострий інфаркт міокарду.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації ішемічної хвороби серця, атеросклерозу.

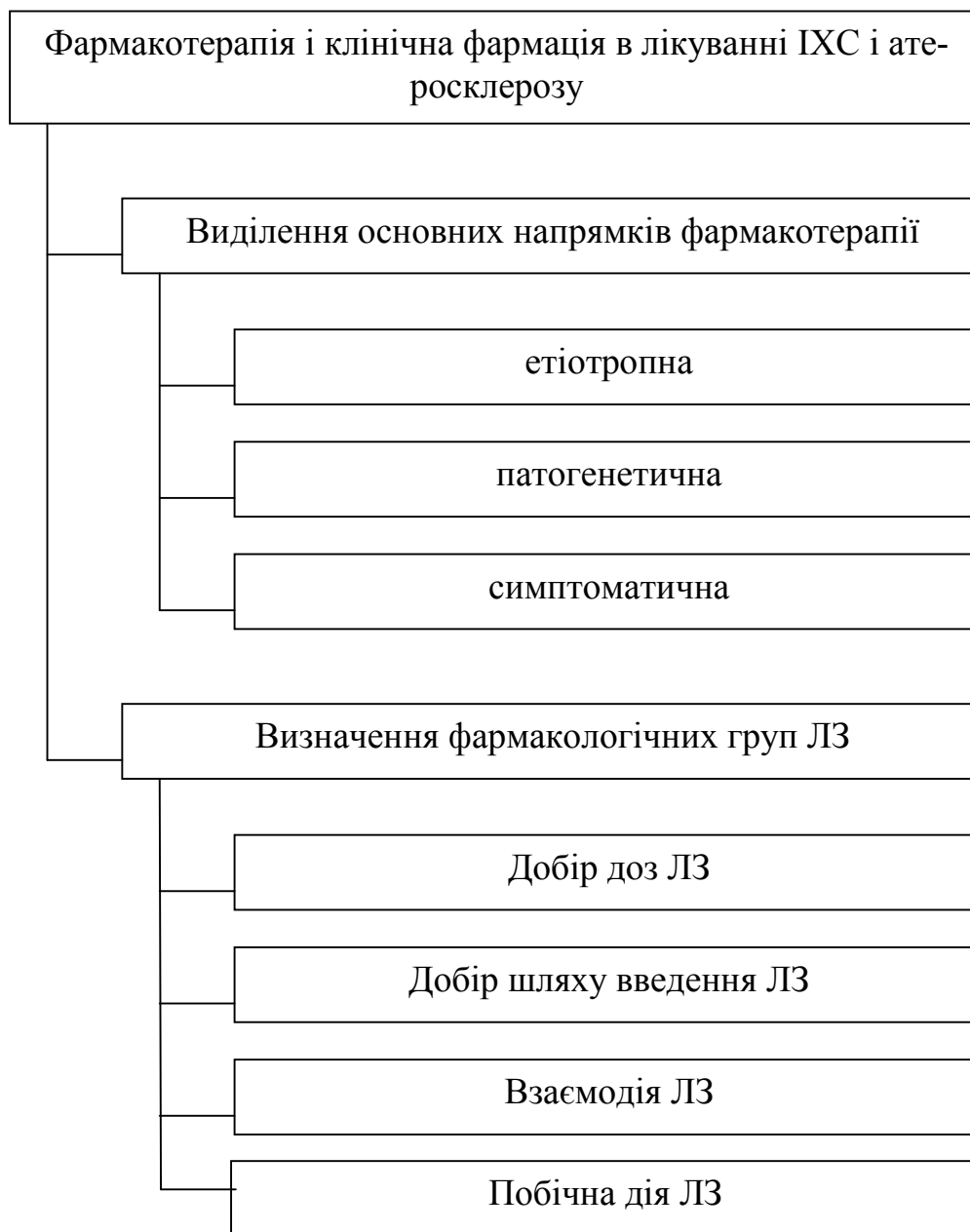
Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії ІХС, атеросклерозу.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії ІХС, атеросклерозу.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Фактори ризику уражень серцево-судинної системи.
2. Епідеміологія, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки ІХС, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів, які застосовуються при ІХС.
3. Поняття про дисліпідемії. Основні групи гіполіпідемічних засобів.
4. Клінічна фармакологія (фармакокінетика, фармакодинаміка, побічні дії, взаємодія) антиангінальних препаратів: нітратів, бета-адреноблокаторів, антагоністів кальцію.
5. Клінічна фармакологія антикоагулянтів і антиагрегантів, тромболітичних препаратів, засобів метаболічної корекції.
6. Клінічна фармакологія гіполіпідемічних ЛЗ.
7. Методи контролю ефективності і безпеки антиангінальної і гіполіпідемічної терапії.
8. Сучасні лікарські форми безрецептурних препаратів, які використовуються в лікуванні ІХС.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ
(ішемічна хвороба серця, атеросклероз)**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ (ішемічна хвороба серця, атеросклероз)”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	1
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	2
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		3
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		4
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	5

ТЕМА № 10.
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ
(гіпертонічна хвороба)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Для лікування гіпертонічної хвороби (ГХ) застосовується велика кількість препаратів з різним механізмом дії, здатних прямо (завдяки розширенню судин) або опосередковано (через нервові і гуморальні механізми регуляції судинного тонуусу) знижувати високий системний артеріальний тиск. Антигіпертензивна терапія сьогодні розглядається як важливий компонент стратегії, направленої на зменшення серцево-судинної захворюваності і смертності населення. Міжнародні клінічні дослідження, що включили сумарно десятки тисяч хворих на артеріальну гіпертензію, показали, що ефективне лікування даної патології дозволяє істотно (на 40-50%) зменшити частоту мозкових інсультів, на 20% знизити серцево-судинну смертність і на 15-20% - частоту інфаркту міокарду.

Все вищесказане визначає важливість проблеми ефективної і безпечної терапії артеріальної гіпертензії для сучасного провізора.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації ГХ.

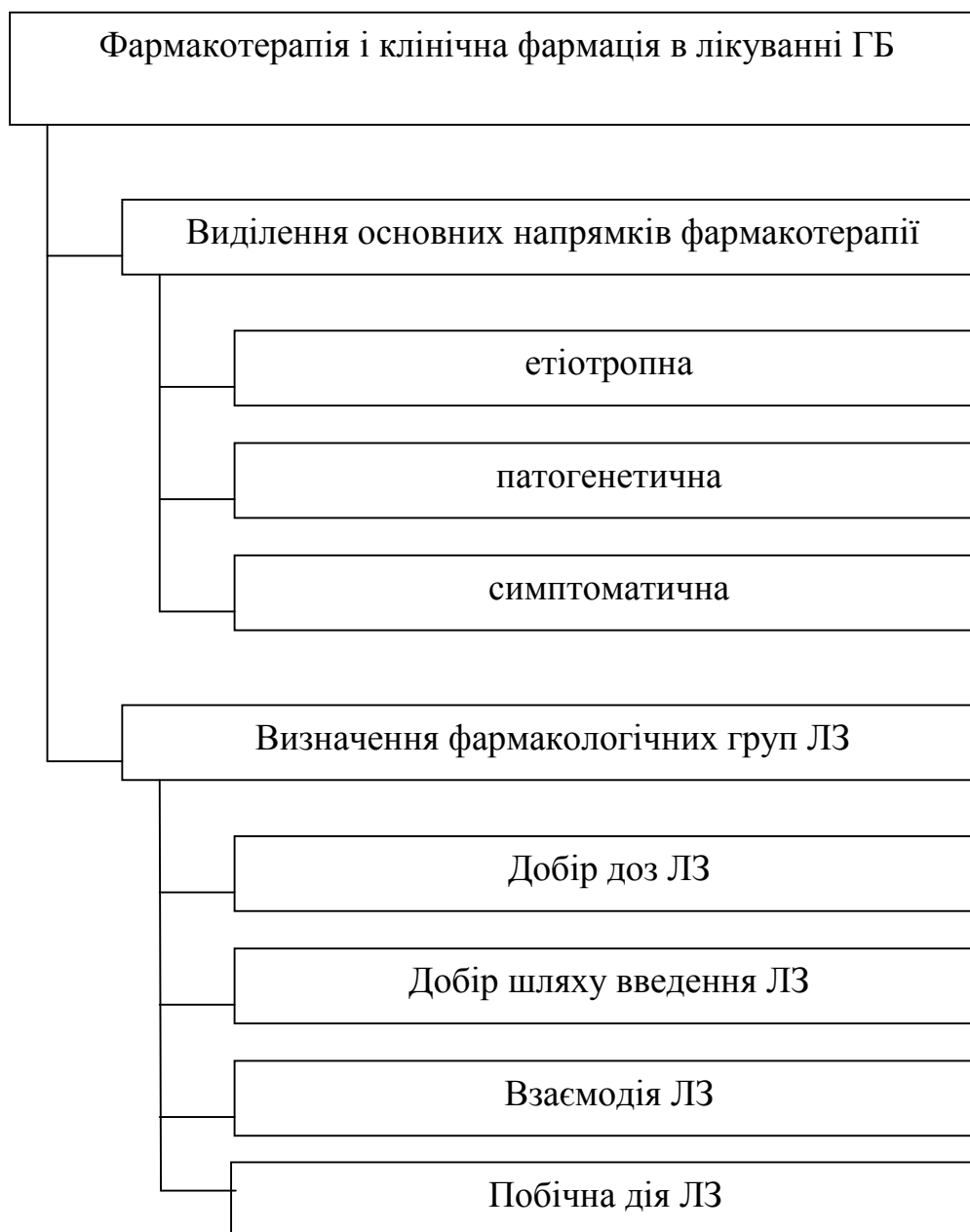
Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії ГХ.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії ГХ.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Епідеміологія артеріальної гіпертензії. Есенціальна і симптоматична гіпертензії.
2. Етіопатогенез і діагностичні критерії ГХ. Класифікація гіпертонічної хвороби. Принципи терапії ГХ.
3. Клінічна фармакологія (фармакокінетика, фармакодинаміка, побічні дії, взаємодія) антигіпертензивних ЛЗ:
 - а) діуретиків;
 - б) бета-адреноблокаторів;
 - в) антагоністів кальцію;
 - г) інгібіторів АПФ;
 - д) блокаторів ангиотензинових рецепторів.
4. Методи контролю ефективності антигіпертензивної терапії.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ
(гіпертонічна хвороба)**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ (гіпертонічна хвороба)”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	1
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	2
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		3
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		4
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	5

ТЕМА № 11.
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ
(Хронічна серцева недостатність (ХСН), порушення ритму серця)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

У основі недостатності кровообігу лежить серцева недостатність, яку можна визначити як синдром, обумовлений порушенням насосної функції одного або обох шлуночків. Недостатність кровообігу може розвиватися при найрізноманітніших захворюваннях, при яких вражається серце і порушується його насосна функція. Розвиток серцевої недостатності значно обважнює клінічний перебіг захворювання і в більшості випадків є безпосередньою причиною смерті хворого.

Поняття аритмії серця включає всі порушення, при яких змінюються функції серця, що забезпечують ритмічне і послідовне скорочення його відділів. Аритмії є слідством порушення основних функцій серця – автоматизму, збудливості, провідності; збудливості і провідності, скоротності і відрізняються надзвичайно широкою різноманітністю клінічних форм.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації ХСН і порушень ритму серця.

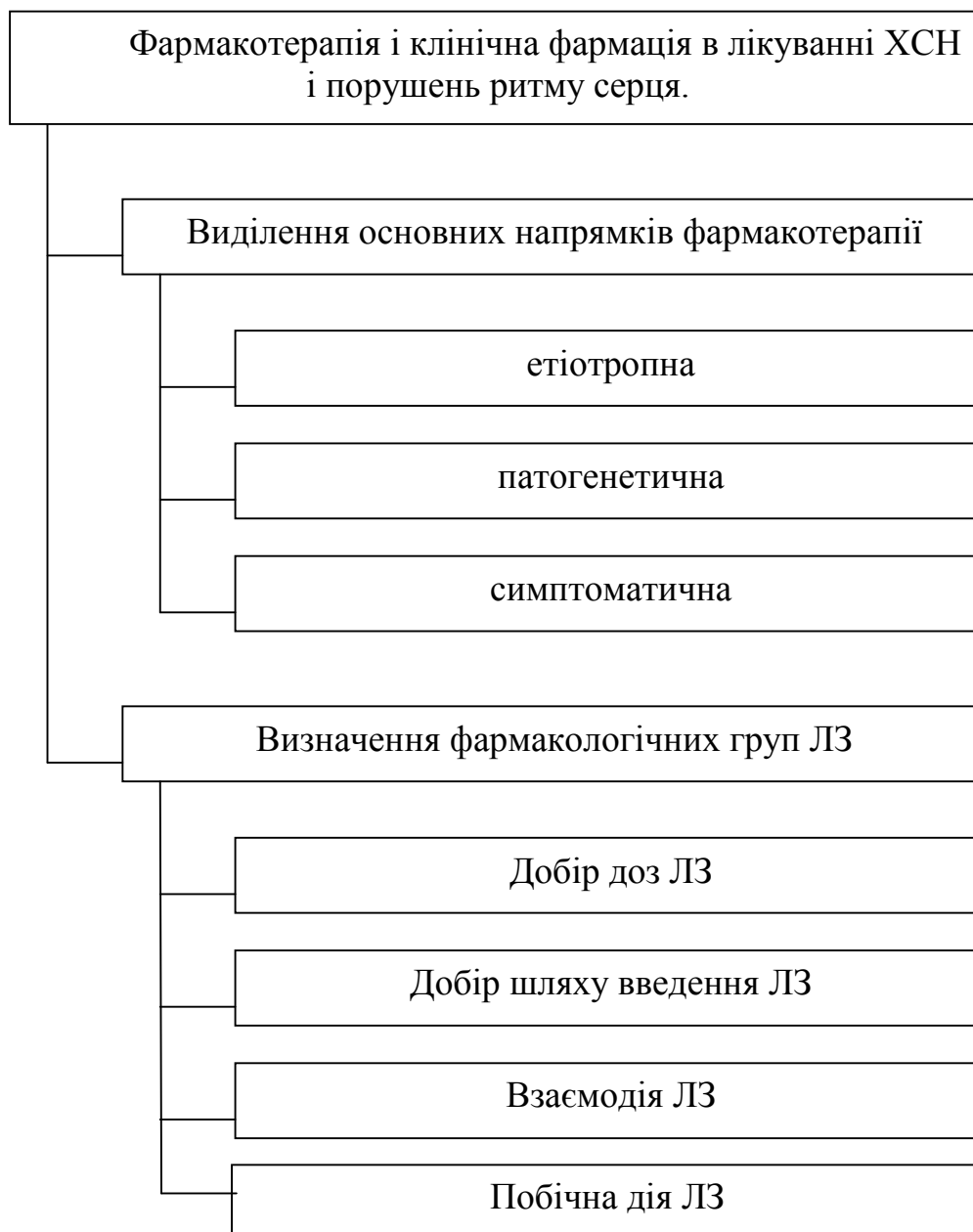
Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії ХСН і порушень ритму серця.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії ХСН і порушень ритму серця.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Хронічна серцева недостатність (ХСН): визначення поняття, етіологія і патогенез.
2. Класифікація хронічної недостатності кровообігу і ХСН (стадії і функціональні класи), їх діагностичні критерії (скарги, анамнез, об'єктивні дані, лабораторні і інструментальні методи дослідження).
3. Клінічна фармакологія лікарських препаратів для лікування ХСН (клінічні аспекти фармакодинаміки, поєднане застосування ліків і їх взаємодія; можливі побічні дії, їх прогнозування і профілактика): Діуретики; Інгібітори АПФ; Серцеві глікозиди; Бета-адреноблокатори; Неглікозидні інотропні препарати.
4. Критерії оцінки ефективності і безпеки фармакотерапії ХСН.
5. Етіологія, патогенез, клінічні прояви і наслідки порушень ритму серця.
6. Клінічна фармакологія антиаритмічних лікарських препаратів з різних фармакологічних груп (мембранодепресантів, місцевих анестетиків, бета-адреноблокаторів, антиадренергічних засобів, антагоністів кальцію).

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ
(ХСН і порушення ритму серця).
)

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 90 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

7. Таблиці.
8. Схеми.
9. Слайди
10. Відеофільми
11. Набори завдань вихідного рівня.
12. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В КАРДІОЛОГІЇ (ХСН і порушення ритму серця)”.

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	1
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	2
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		3
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		4
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	5

ТЕМА № 12. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В РЕВМАТОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки системних захворювань сполучної тканини (системний червоний вовчак, системна склеродермія, ревматоїдний артрит), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при цих захворюваннях (протизапальні нестероїдні, стероїдні), етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань суглобів (деформуючий остеоартроз, остеоартрити), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів (протизапальні, знеболюючи, гальмування остеопорозу, захист хрящової тканини).

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації в ревматології.

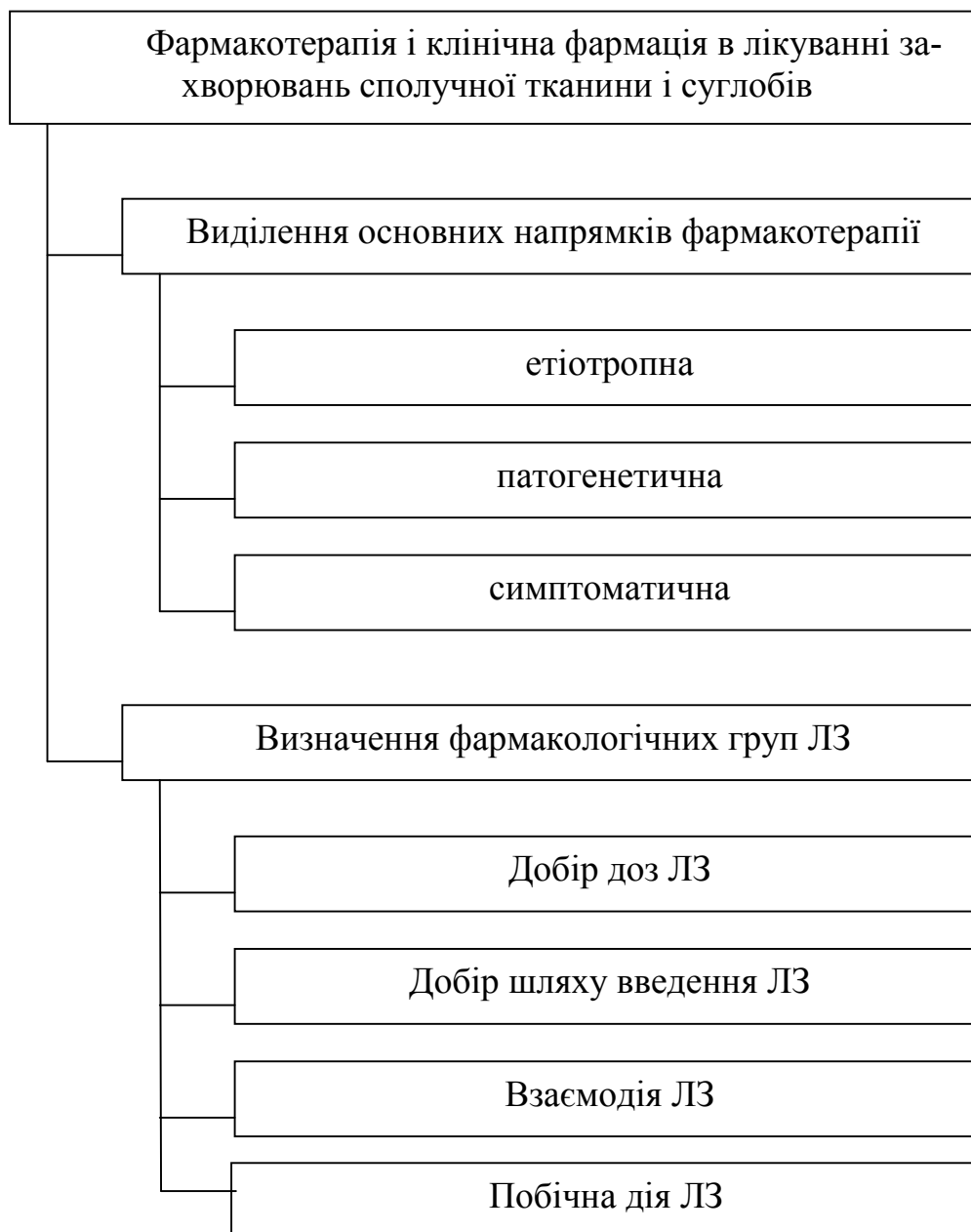
Конкретні цілі

1. Основні принципи лікування системних захворювань сполучної тканини.
2. Роль провізора в забезпеченні ефективності і профілактиці ускладнень фармакотерапії системних захворювань сполучної тканини.

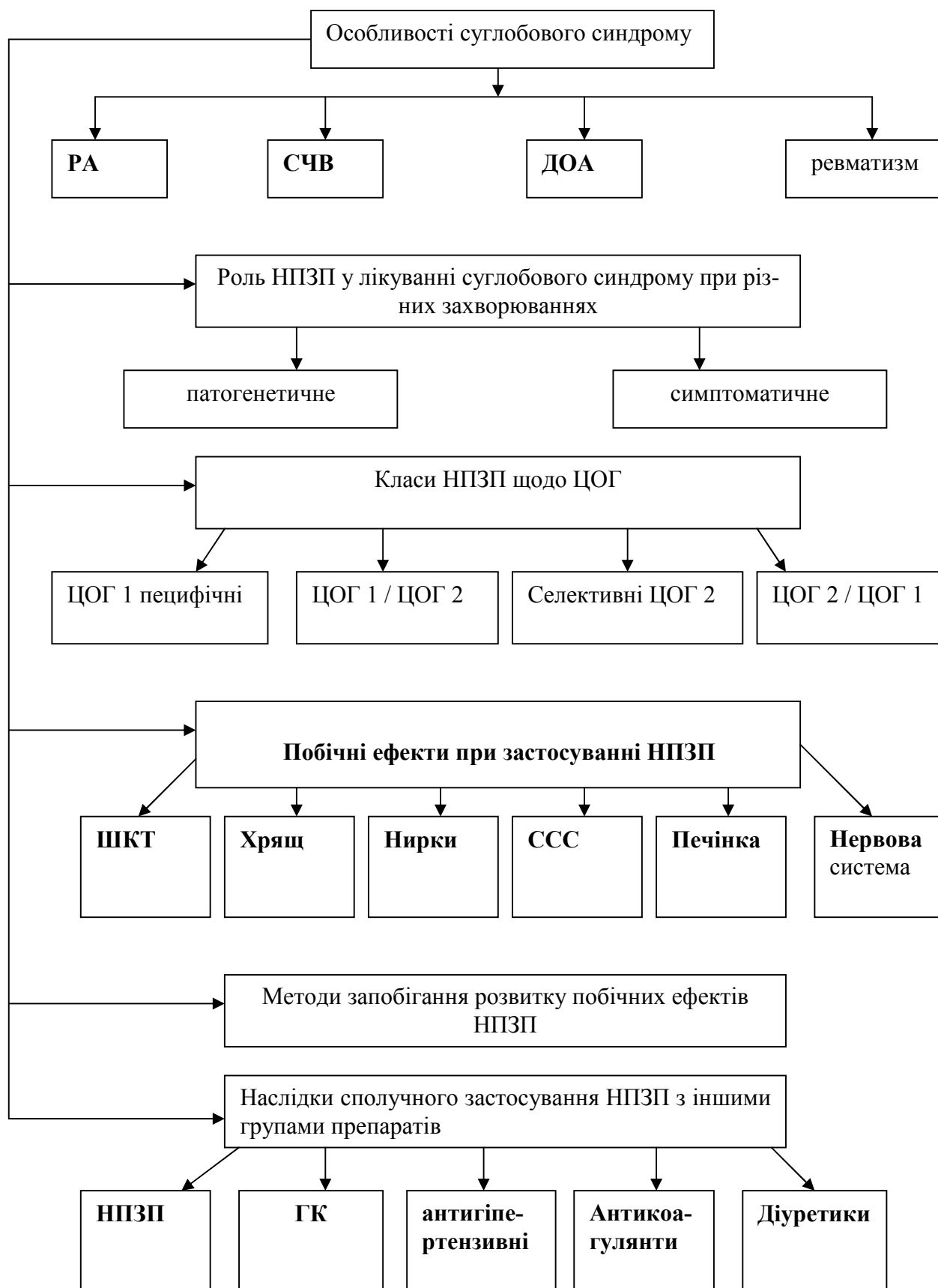
ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки системних захворювань сполучної тканини (системний червоний вовчак, системна склеродермія, ревматоїдний артрит).
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при цих захворюваннях (протизапальні нестероїдні, стероїдні).
3. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань суглобів (деформуючий остеоартроз, остеоартрити). Основні напрямки фармакотерапії.
4. Клінічна фармакологія основних лікарських препаратів, вживаних при хворобах суглобів і системних захворюваннях сполучної тканини (клінічні аспекти фармакодинаміки і фармакокінетики, взаємодія, можливі несприятливі ефекти, їх прогнозування і профілактика):
 - а) НПЗЗ;
 - б) Глюкокортикоїди;
 - в) Базисні, тривало діючі протизапальні препарати з імуномодулюючим ефектом:
 - препарати золота (крізанол, міокрізін);
 - D-пеницилламин (купреніл);
 - похідні хиноліну (хлорохін, плаквеніл);
 - імунодепресанти (циклофосфамід, азатіоприн, метотрексат, циклоспорін);

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В РЕВМАТОЛОГІЇ

Граф теми : «Клінічна фармація в ревматології – використання НПЗП».

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред. проф. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 135 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В РЕВМАТОЛОГІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	50	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	25	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 13.
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ
(ЗАХВОРЮВАННЯ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Велика частина гастроентерологічних хворих потребує комплексної лікарської терапії, направленої на різні ланки регуляції функції органів травного тракту. З'явилася велика кількість нових препаратів, лікарських форм і нових фармакологічних груп лікарських засобів, регулюючих роботу органів травлення. Значно доповнені уявлення про механізм дії, фармакодинаміку і умови раціонального застосування відомих, добре зарекомендувавших себе в клініці препаратів, регулюючих діяльність шлунково-кишкового тракту (ШКТ). Все це робить актуальним питання клінічної фармації в гастроентерології.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації захворювань шлунково-кишкового тракту.

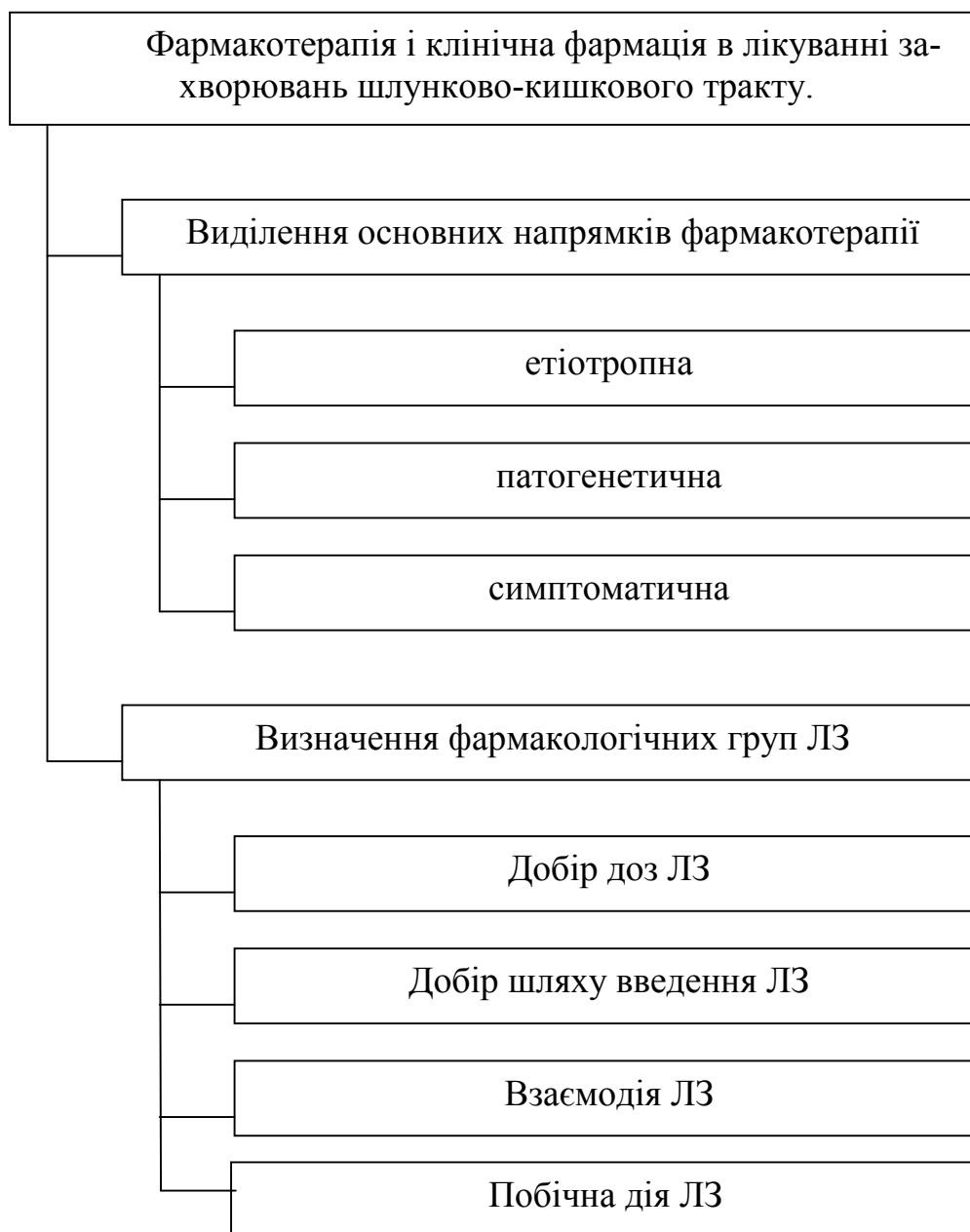
Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії захворювань шлунково-кишкового тракту.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань шлунково-кишкового тракту.

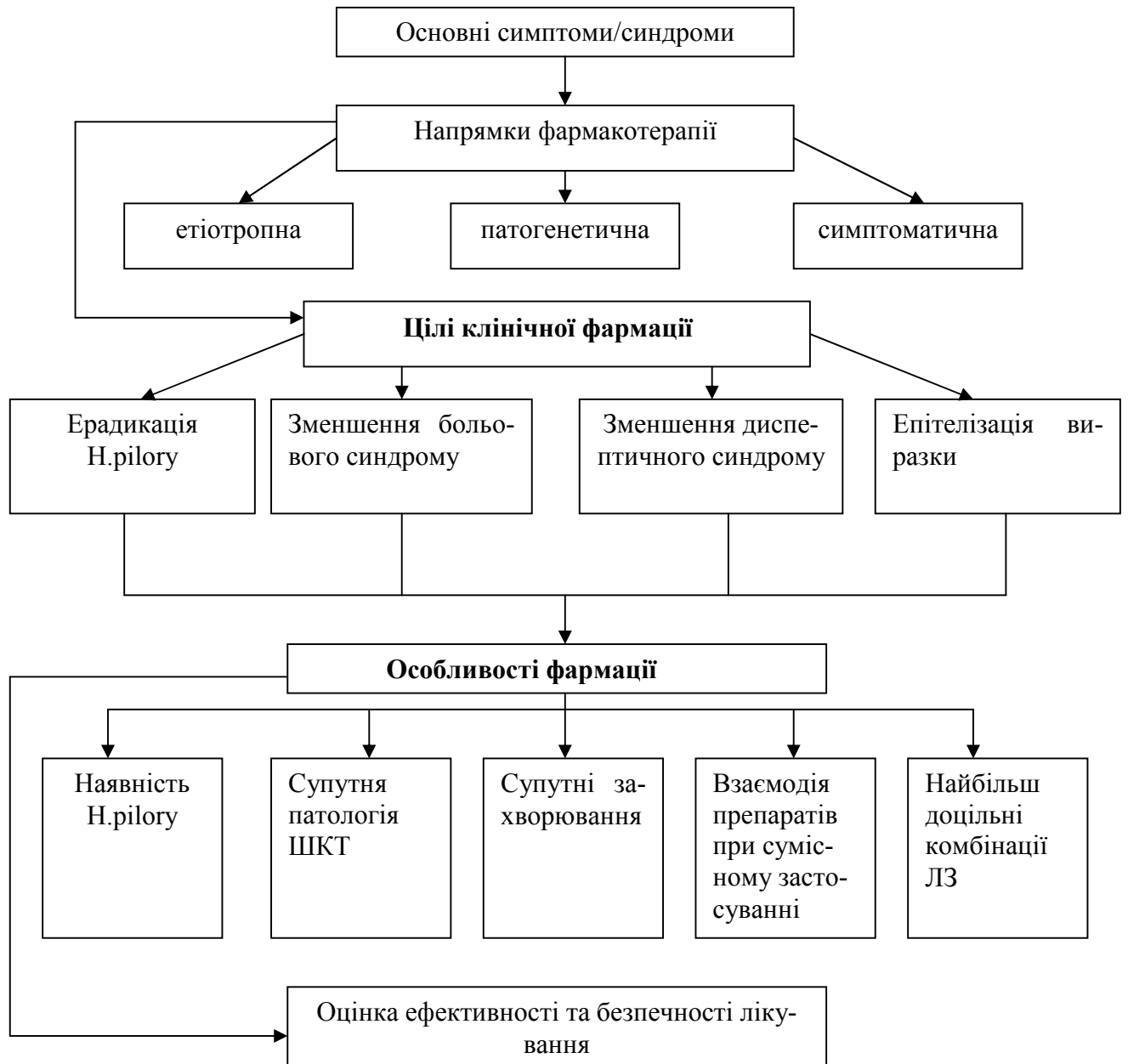
ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань шлунку та 12-п. к-ки.
2. Основні напрямки фармакотерапії (протизапальна, вплив на моторику, ерадикація *H. pylori*, антисекреторна) та групи лікарських засобів при захворюваннях шлунково-кишкового тракту (гастрит, виразкова хвороба, гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, коліти).
3. Клінічна фармакологія лікарських препаратів, що застосовуються при захворюваннях ШКТ (клінічні аспекти фармакодинаміки, поєднане застосування ліків і їх взаємодія при захворюваннях ШКТ, можливі побічні дії, методи їх прогнозування і профілактики):
 - Антациди
 - Селективні М-холінолітики
 - Інгібітори H⁺-, K⁺-АТФази
 - H₂-гістаміноблокатори
 - Антигелікобактерні засоби
 - Засоби, що впливають на моторну функцію ШКТ
 - Симптоматичні антидіарейні засоби
 - Засоби для лікування закрепів.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ
(ЗАХВОРЮВАННЯ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ)**

Граф «Клінічна фармація виразкової хвороби».

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ (ЗАХВОРЮВАННЯ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ)”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 14.
КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ
(ЗАХВОРЮВАННЯ ПЕЧІНКИ, ЖОВЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ,
ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ)

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Серед причин поразки гепато-біліарної системи далеко не останнє місце займають лікарські препарати. Печінка – головний орган, що забезпечує метаболізм і знешкодження всіх екзогенних речовин, зокрема лікарських. Тому самостійне, без призначення лікаря і контролю провізора, вживання сучасних, високоефективних і широкорекламованих препаратів нерідко приводить до токсичного ураження печінки.

Хронічний панкреатит відноситься до числа тих захворювань, результати лікування яких нерідко не приносять задоволення хворому і лікарю. Основні причини цього зв'язані з поліетіологічністю захворювання, багатогранністю його патогенезу, відсутністю в арсеналі практичного лікаря реальних засобів, здатних вплинути на больовий синдром. За останні 30 років відмічене двократне зростання захворюваності хронічним панкреатитом. Все це робить надзвичайно важливим для провізора знання основ цих захворювань, методів діагностики і клінічної фармації.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації захворювань печінки, жовчовивідних шляхів, підшлункової залози.

Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії захворювань печінки, жовчовивідних шляхів, підшлункової залози.

2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань печінки, жовчовивідних шляхів, підшлункової залози.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань підшлункової залози, печінки, жовчного міхура.

2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях - холецистит, панкреатит, дискінезії жовчних шляхів, жовчнокам'яна хвороба, гепатити.

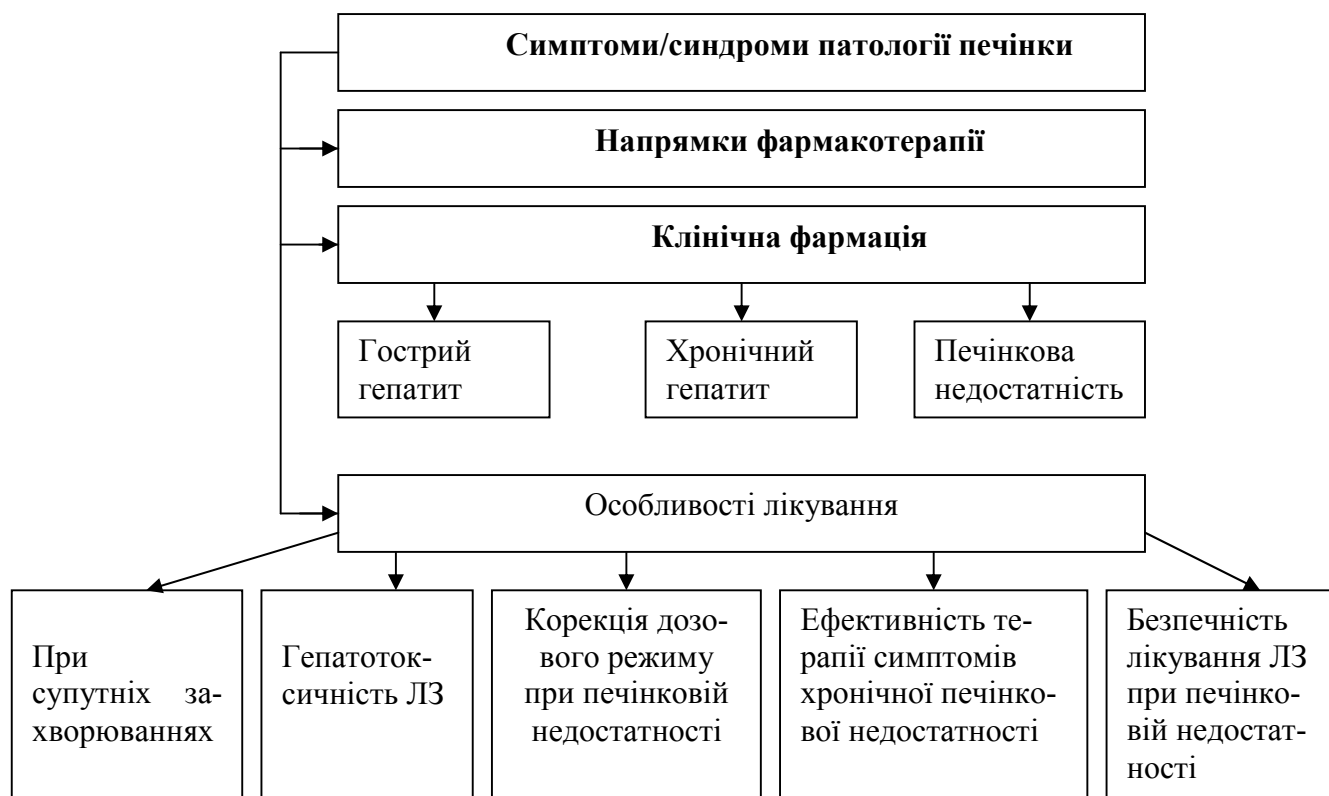
3. Клінічна фармакологія ЛЗ, які застосовуються при захворюваннях печінки, жовчовивідних шляхів, підшлункової залози (клінічні аспекти фармакодинаміки, поєднане застосування ліків і їх взаємодія при цій патології, можливі побічні дії, методи їх прогнозування і профілактики): Глюкокортикоїди; Гепатопротектори; Жовчогінні препарати (холеретіки, холекінетики); Антибіотики; Ферментні препарати; Симптоматичні засоби (спазмолітики, діуретики).

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ (ЗАХВОРЮВАННЯ ПЕЧІНКИ, ЖОВЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ, ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ)

“Клінічна фармакологія захворювань жовчного міхура та підшлункової залози”.

Граф «Клінічна фармація гепатитів та цирозів печінки».

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред. проф. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЇ (ЗАХВОРЮВАННЯ ПЕЧІНКИ, ЖОВЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ,

ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ)”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце про- ведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 15.

КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В НЕФРОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань нирок та сечових шляхів, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях нирок та сечових шляхів (гломерулонефрити, січокам'яна хвороба, гостра та хронічна ниркова недостатність), етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки циститів та пієлонефритів, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при циститах та пієлонефритах.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації захворювань нирок і сечовивідних шляхів.

Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії захворювань нирок і сечовивідних шляхів.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань нирок і сечовивідних шляхів.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань нирок та сечових шляхів.
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях нирок та сечових шляхів (гломерулонефрити, січокам'яна хвороба, гостра та хронічна ниркова недостатність).
3. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки циститів та пієлонефритів.
4. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при циститах та пієлонефритах.
5. Клінічна фармакологія (фармакокінетика; клінічні аспекти фармакодинаміки; можливі побічні дії, методи їх прогнозування і профілактики; поєднане застосування) основних лікарських препаратів, вживаних при захворюваннях сечовивідної системи:
 - Антибактеріальні препарати (антибіотики, сульфаніламідни, нітрофуранни, хінолони, фторхінолони, похідні 8-оксихіноліну);
 - Стероїдні і нестероїдні протизапальні засоби;
 - Прямі антикоагулянти і Антиагреганти;
 - Імунодепресанти;
 - Хінолінови похідні;
 - Цитостатики;
 - Діуретики;
 - Антигіпертензивні препарати.

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В НЕФРОЛОГІЇ

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред. проф. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных,

И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.

7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.

6. Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
„КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В НЕФРОЛОГІЇ”**

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце про- ведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 16-17. КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В АЛЕРГОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Алергійні захворювання у наш час є дуже актуальною проблемою. Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та загальні клінічні ознаки алергічних станів, види алергічних реакцій, клінічні ознаки окремих нозологічних форм: крапивниця, набряк Квінке, синдром Лайела, синдром Стівенса-Джонсона, поняття про медикаментозну алергію, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при алергічних станах, анафілактичний шок – поняття, клінічні ознаки, невідкладна допомога.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації алергійних захворювань.

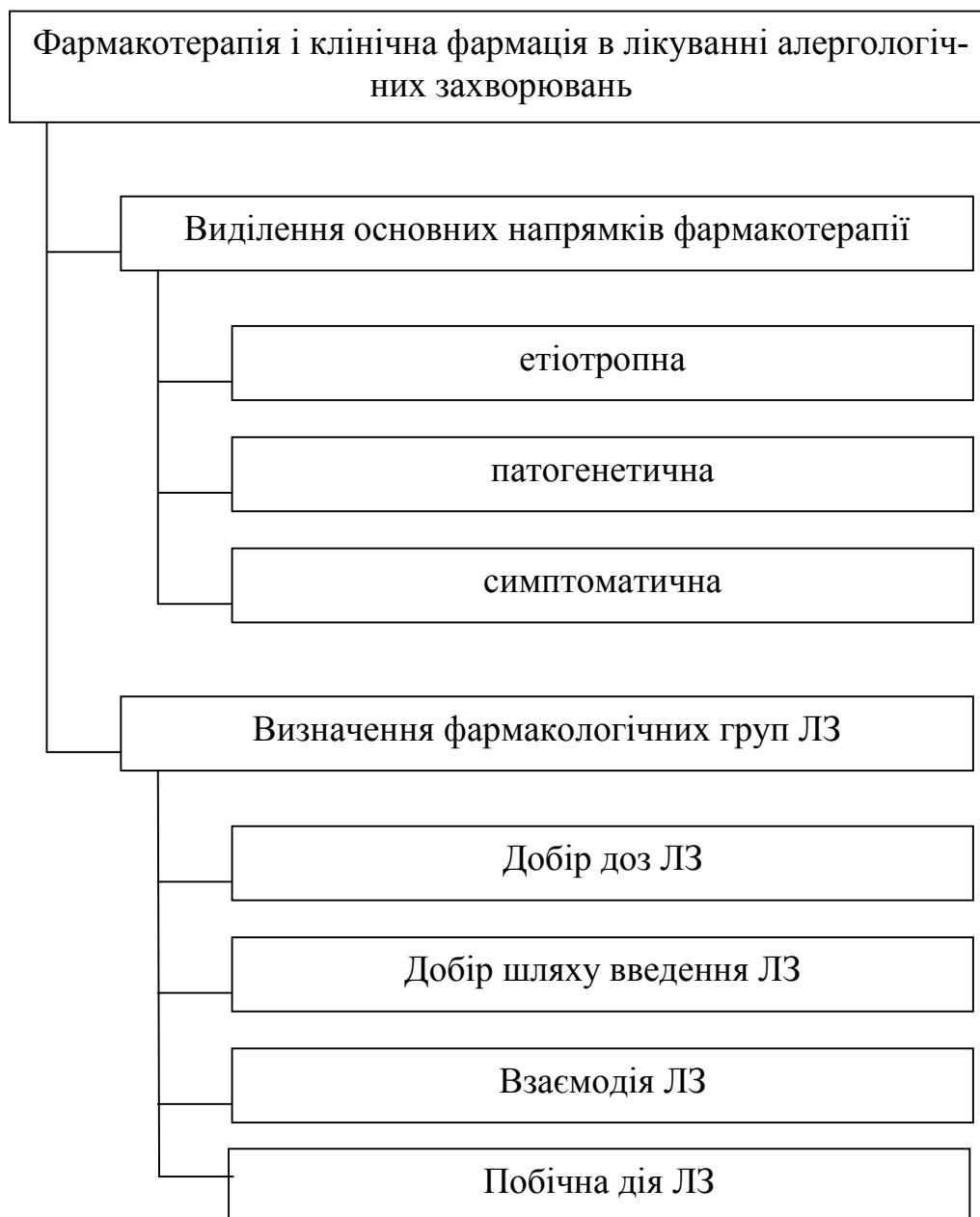
Конкретні цілі:

- Роль провізора в профілактиці алергійних захворювань.
- Роль провізора у своєчасному виявленні і лікуванні алергійних станів.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та загальні клінічні ознаки алергічних станів.
2. Види алергічних реакцій.
3. Клінічні ознаки окремих нозологічних форм: крапивниця, набряк Квінке, синдром Лайела, синдром Стівенса-Джонсона.
4. Поняття про медикаментозну алергію. О
5. основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при алергічних станах.
6. Анафілактичний шок – поняття, клінічні ознаки, невідкладна допомога.
7. Клінічна фармакологія основних лікарських препаратів, які застосовуються при алергозах, лікарської хвороби, імунодефіцитах (клінічні аспекти фармакодинаміки і фармакокінетики, взаємодія, можливі несприятливі ефекти, їх прогнозування і профілактика):
 - а) H1-гістаміноблокатори;
 - б) Глюкокортикоїди;
 - в) Лікарські засоби, що пригнічують вивільнення медіаторів алергії: кромони (дінатрієвий хромоглікат, недокроміл натрію);
 - г) Імуномодулятори (препарати тімуса, мієлопептиди, препарати селезінки, препарати мікробного походження, рослинні імуномодулятори);
 - д) Імунодепресанти (циклофосфан, азатіопрін, метотрексат, циклоспорін).

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В АЛЕРГОЛОГІЇ

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред. проф. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В АЛЕРГОЛОГІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 18.

КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ЕНДОКРИНОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань ендокринної системи, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях ендокринної системи (цукровий діабет I та II типів, тиреотоксикоз, гіпотиреоз, патологічне ожиріння), гіпоглікемічні та гіперглікемічні коми, невідкладна допомога, групи лікарських засобів, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки подагри, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при подагрі.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації ендокринних захворювань і порушень органів речовин.

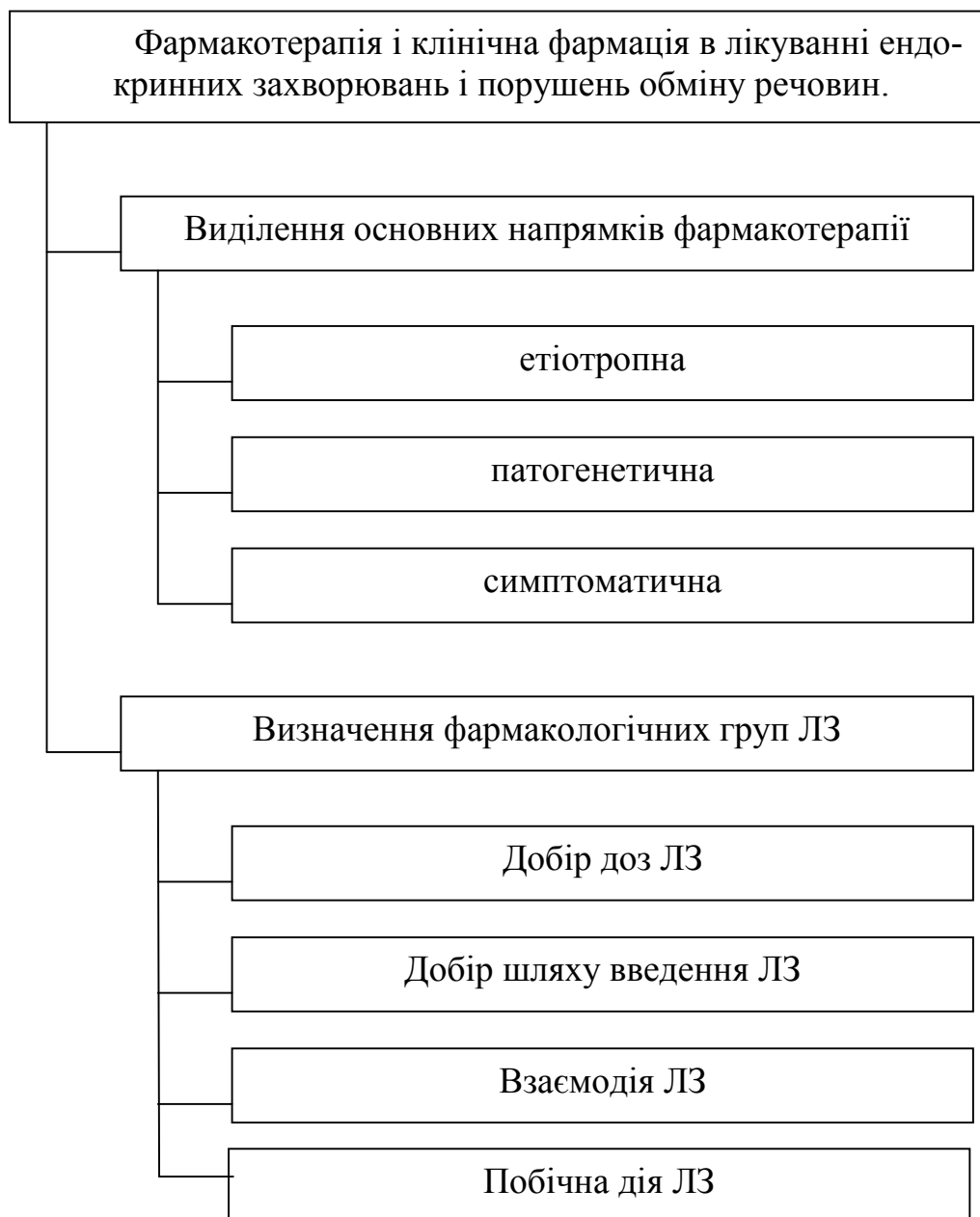
Конкретні цілі

1. Основні принципи лікування ендокринних захворювань і порушень обміну речовин.
2. Роль провізора в забезпеченні ефективності, профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань залоз внутрішньої секреції й обміну речовин.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань ендокринної системи.
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях ендокринної системи (цукровий діабет I та II типів, тиреотоксикоз, гіпотиреоз, патологічне ожиріння).
3. Гіпоглікемічні та гіперглікемічні коми. Невідкладна допомога, групи лікарських засобів.
4. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки подагри.
5. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при подагрі.
6. Клінічна фармакологія основних лікарських препаратів, які застосовуються в ендокринології (клінічні аспекти фармакодинаміки і фармакокінетики, взаємодія, можливі несприятливі ефекти, їх прогнозування і профілактика):
 - Препарати інсуліну (короткої і пролонгованої дії);
 - Пероральні цукровознижуючі засоби;
 - Гіпотиреоїдні препарати;
 - Препарати щитовидної залози;
 - Анорексигенні препарати;
 - Дегідратаційні засоби;
 - Засоби, що зменшують процеси всмоктування.

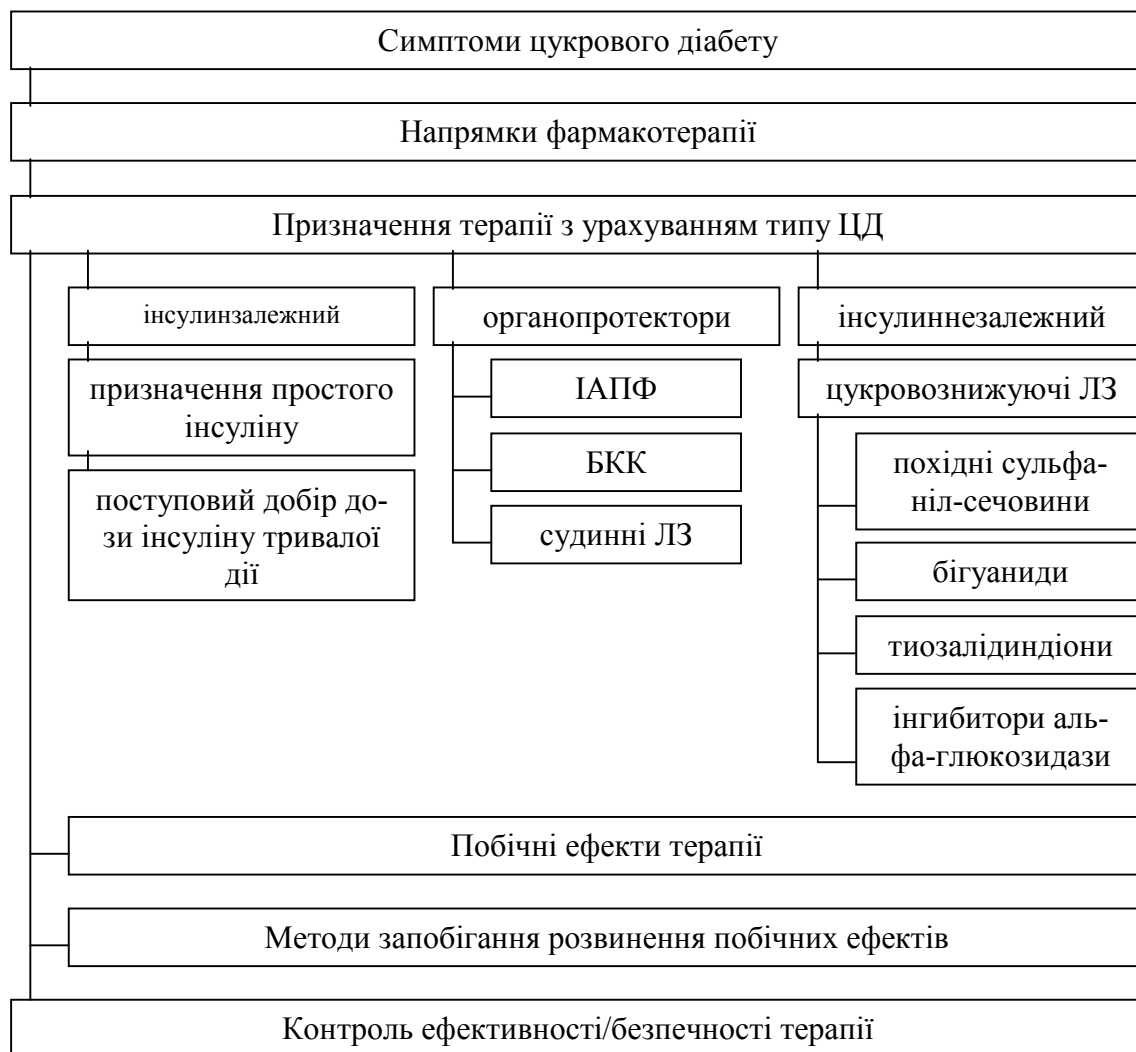
ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ЕНДОКРИНОЛОГІЇ

“Клінічна фармакологія в ендокринології – ЛЗ, що використовують при захворюваннях щитовидної залози”

“Клінічна фармакологія в ендокринології – лікування цукрового діабету (ЦД)”

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред. проф. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполіс», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.

5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ЕНДОКРИНОЛОГІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце про- ведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 19.

КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГЕМАТОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, діагностичні критерії анемій (залізодефіцитна, В-12- фолієводефіцитна, гемолітична, апластична), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при анеміях, етіологія, патогенез, діагностичні критерії гемобластозів (гострі лейкози, хронічні лейкози, еритремія). Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при гемобластозах, принципи лікування злоякісних новоутворень, побічні реакції при проведенні хіміотерапії.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи фармакотерапії і клінічної фармації захворювань крові.

Конкретні цілі

1. Роль провізора в профілактиці розвитку дефіцитних анемій (залізо-, В₁₂-, фолієводефіцитних).
2. Роль провізора в підвищенні якості життя хворих з лейкозами.
3. Роль провізора у своєчасному виявленні хворих з патологією крові.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії анемій (залізодефіцитна, В-12-фолієводефіцитна, гемолітична, апластична).

2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при анеміях.

3. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії гемобластозів (гострі лейкози, хронічні лейкози, еритремія).

4. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при гемобластозах.

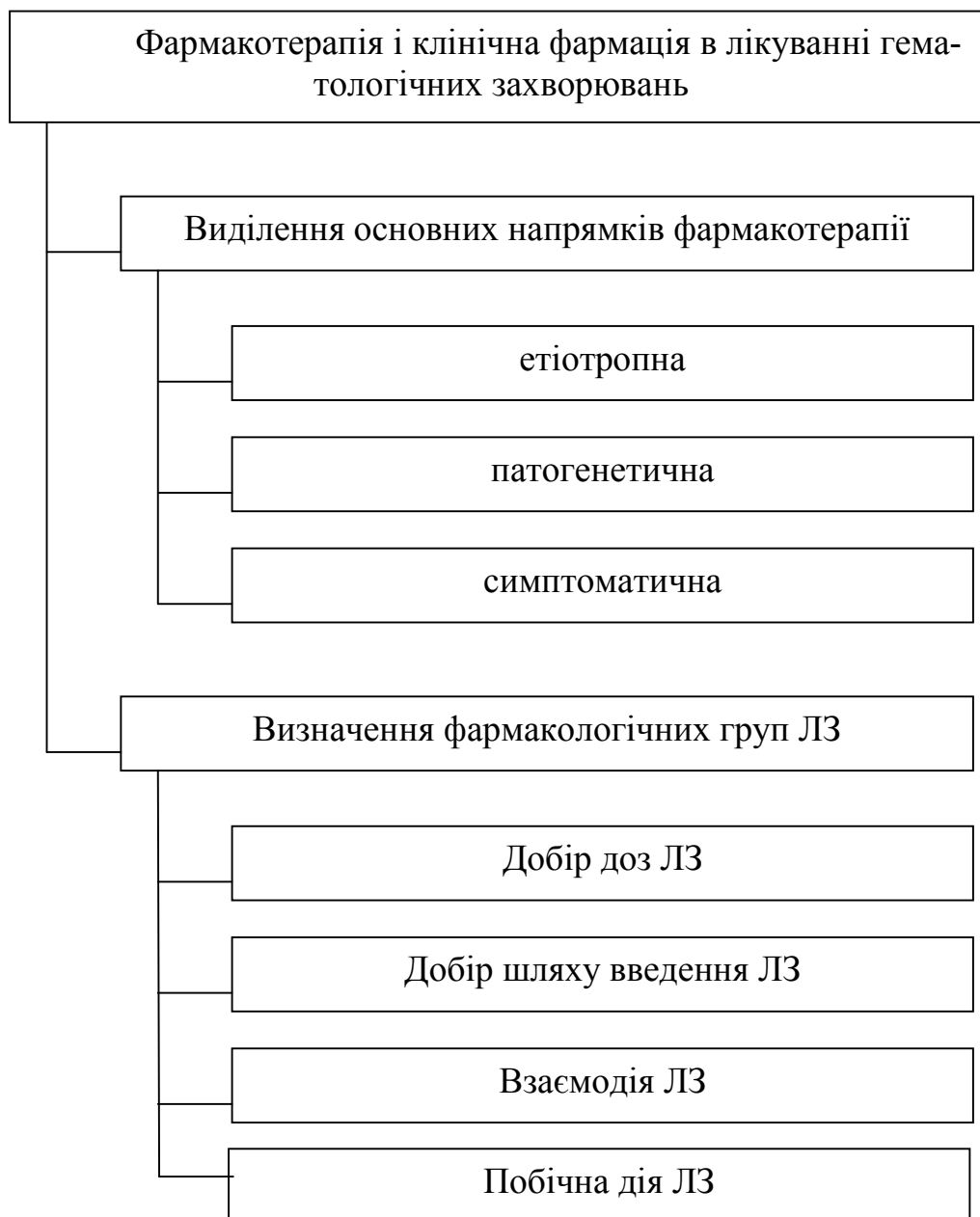
5. Принципи лікування злоякісних новоутворень.

6. Побічні реакції при проведенні хіміотерапії.

7. Клінічна фармакологія основних лікарських препаратів, які застосовуються в гематології (клінічні аспекти фармакодинаміки і фармакокінетики, взаємодія, можливі несприятливі ефекти, їх прогнозування і профілактика):

- препарати заліза і інші замісні антианемічні препарати;
- засоби, що застосовуються в лікуванні гемобластозів:
 - глюкокортикоїди;
 - цитостатики;
- засоби, що впливають на процеси гемостазу: коагулянти; фібрінолітики; інгібітори фібрінолізу; активатори тромбоцитів;
- дезагреганти.

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГЕМАТОЛОГІЇ

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред.. проф.. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполис», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.
6. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
7. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ В ГЕМАТОЛОГІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 20.

ВПЛИВ ЛЗ НА КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНІ ПОКАЗНИКИ

Дія лікарських засобів на клініко-лабораторні тести – дуже важлива практична і теоретична проблема, яка набуває все більше значення у зв'язку з широким розповсюдженням високоактивних препаратів, що надають різносторонню дію на організм. Особливо чутливі до їх дії кровотворні органи, ендокринна система і ферменти.

Здатність лікарських препаратів впливати на різні сторони обміну речовин, метаболічні процеси, витіснити із зв'язку з білками плазми ендогенні і екзогенні речовини є однією з частих причин несподіваних відхилень, ложнопозитивних і ложнонегативних результатів лабораторних показників, спостережуваних численними дослідниками. Тому фармакологічний фон необхідно завжди враховувати при призначенні, проведенні діагностичних досліджень і інтерпретації одержаних результатів.

Все вищесказане визначає важливість і актуальність вивчення проблеми впливу препаратів на показники діагностичних лабораторних досліджень для сучасного провізора.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити вплив ЛЗ на клініко-лабораторні показники.

Конкретні цілі

1. Роль провізора в профілактиці негативного впливу ЛЗ на клініко-лабораторні показники.
2. Роль провізора в підвищенні якості фармакотерапії.
3. Роль провізора у своєчасному виявленні побічних ефектів ЛЗ.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Типові зміни в клінічних аналізах крові, сечі, біохімічних аналізах крові при застосуванні різних лікарських засобів.
2. Вплив лікарських препаратів на результати функціональних проб.
3. Шляхи можливого впливу ліків на лабораторні показники.
4. Небажані наслідки невірного розуміння результатів лабораторних досліджень.
5. Роль провізора в підвищенні діагностичної цінності клініко-інструментальних методів дослідження хворих.

**ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
„ВПЛИВ ЛЗ НА КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНІ ПОКАЗНИКИ”**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Взаимодействие лекарств и эффективность фармакотерапии /Л.В. Дериведмедь, И.М. Перцев, Е.В. Шуванова, И.А. Зупанец, В.Н. Хоменко; под ред. проф. И.М. Перцева – Х.: Изд-во «Мегаполіс», 2001. – 784 с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
5. Основы клинической фармакологии и рациональной фармакотерапии: Рук. для практикующих врачей /Под общ. ред. Ю.Б. Белоусова, М.В. Леоновой. – М.: Бионика, 2002. – 368 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення заняття.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „ВПЛИВ ЛЗ НА КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНІ ПОКАЗНИКИ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПОЛОЖЕННЯ

Поняття "фармацевтична опіка" означає в першу чергу залучення фармацевта разом з лікарем до активної діяльності для збереження здоров'я і запобігання захворюваності населення. Фармацевт зобов'язаний і на нього покладається обов'язок забезпечити пацієнта не тільки якісними ліками і виробами медичного призначення, але й сприяти їхньому раціональному використанню. Для цього фармацевт повинен надати хворому повну інформацію про ліки, лікарські форми й особливості їх застосування, вплив на фармакодинамічні ефекти препарату віку, статі, захворювань нирок, печінки тощо, взаємодію ліків з іншими лікарськими препаратами та їжею, можливий несприятливий вплив ліків на організм хворого.

Для здійснення належної фармацевтичної опіки необхідно, щоб провізор володів достатнім обсягом медичних знань, що дозволять йому взаємодіяти з лікарем на рівні "рівноправного терапевтичного партнерства", проводити контрольну функцію з виявлення серед відвідувачів аптеки осіб із «загрозливими» симптомами, які потребують обов'язкового відвідування лікаря, надавати консультативну допомогу хворому при під час відпуску безрецептурних препаратів для самолікування.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні поняття фармацевтичної опіки, принципи і положення.

Конкретні цілі

1. Роль провізора в здійсненні фармацевтичної опіки населення.
2. Значення фармацевтичної опіки для покращення якості життя хворих та стану здоров'я населення
- Роль провізора в підвищенні якості фармакотерапії.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Місце фармацевтичної опіки в загальній системі охорони здоров'я населення.
2. Практичні функції фармацевта, необхідні для здійснення опіки (методика збору лікарського анамнезу, розробка плану моніторингу, профілактичні заходи щодо можливого прояву побічної дії та інше).
3. Поняття про генеричну та терапевтичну заміну.
4. Компетентність провізора при виборі без рецептурного препарату для самолікування та при здійсненні заміни без рецептурних препаратів.
5. Комплаєнс, фактори, що впливають на комплаєнтність пацієнтів під час лікарської терапії, шляхи підвищення комплаєнтності.
6. Категорії верств населення, що потребують особливої уваги під час самолікування.

ГРАФ ЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ „ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПОЛОЖЕННЯ”

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
3. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
4. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

7. Таблиці.
8. Схеми.
9. Слайди
- 10.Відеофільми
- 11.Набори завдань вихідного рівня.
- 12.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ПОЛОЖЕННЯ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуатійних задач	40	Набір ситуатійних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №23.

ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ ПРОСТУДНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Актуальність теми: застуда – це збірне поняття для ГРВЗ, які супроводжуються нежиттю, біллю у горлі, закладенням носу т.і. Поширеність звертання хворих на застуду безпосередньо до аптеки збільшує відповідальність провізора за безпечність лікування.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вміти відрізнати погрозливі симптоми при застудах та больовому синдромі та надавати рекомендації щодо безпечної терапії нежиті та болю.

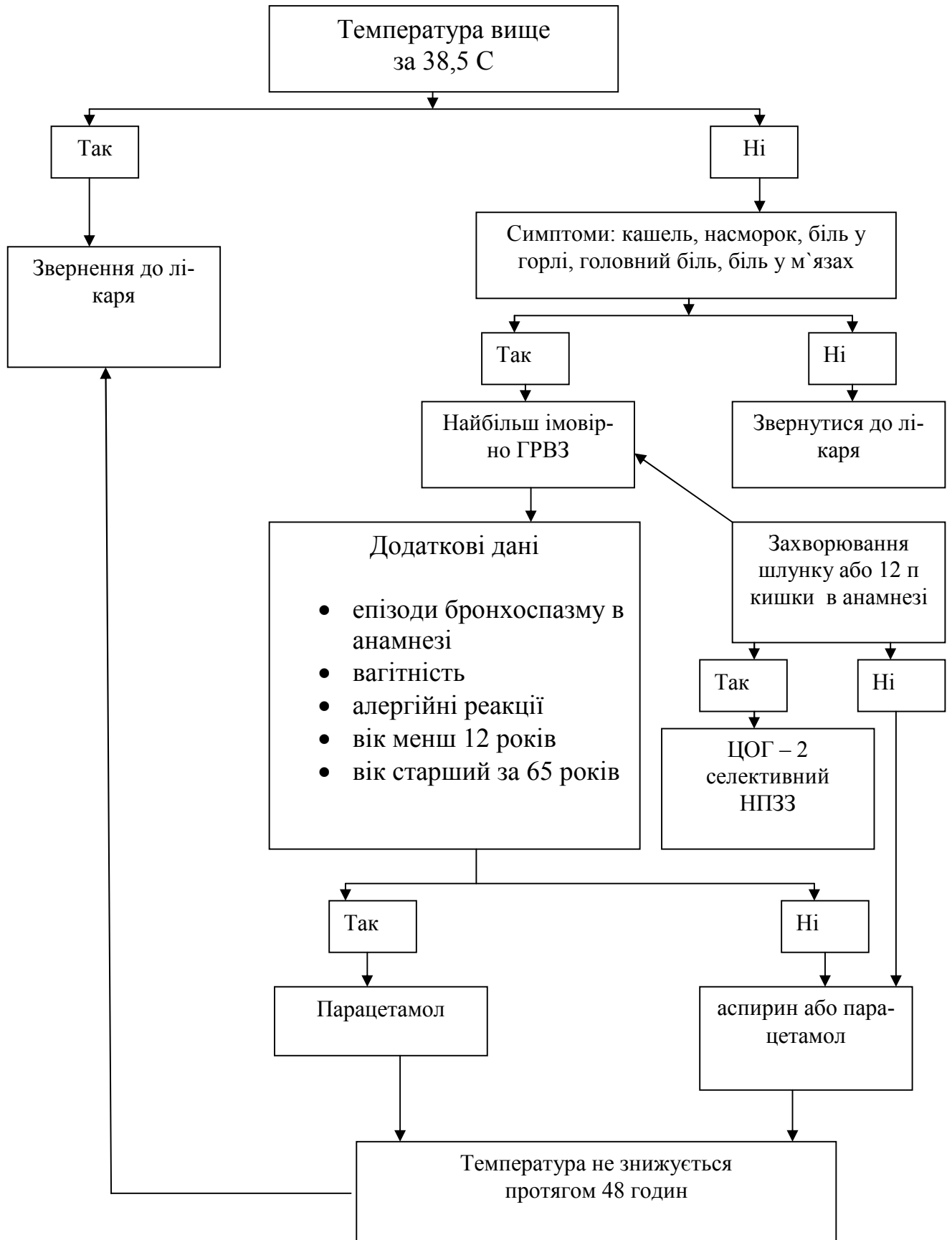
Конкретні цілі

1. Визначати погрозливі симптоми при застуді, які потребують нагляду лікаря.
2. Визначати препарати для симптоматичної терапії риніту, болю у горлі та кашлю, нежиті та лихоманки..

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Фармацевтична опіка при застудах (нежить, лихоманка, риніт, кашель). Сучасні лікарські форми.
2. Сучасні дитячі лікарські форми для лікування застуди, їх переваги, особливості використання.
3. Вибір фармакологічної групи та оптимального безрецептурного препарату з певної фармакологічної групи, лікарської форми та шляху введення.
4. Види больового синдрому, які можуть лікуватися безрецептурними препаратами.
5. Сучасні лікарські форми знеболюючих засобів, використання окремих груп лікарських засобів для усунування больового синдрому

Тактичний алгоритм дії провізора при лихоманці.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
3. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
4. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ ПРОСТУДНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №24.

ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ

Актуальність теми: поширеність захворювань ШКТ час від часу зростає, що потребує ретельного опитування відвідувачів аптек. Провізор має з'ясувати, чи є симптоми погрозливими для життя людини, свідчать про серйозне захворювання ШКТ, або є наслідком неправильного харчування й можуть лікуватися без рецептурними ліками.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вміти відрізнити погрозливі симптоми при патології ШКТ й розладах ШКТ при неправильному харчуванні та надавати рекомендації щодо безпечної терапії функціональних порушень ШКТ (проносу, запору або печії).

Конкретні цілі

1. Визначати погрозливі симптоми при захворюваннях ШКТ, які потребують нагляду лікаря.
2. Визначати препарати для симптоматичного лікування запору, діареї, печії.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. "Погрозливі" симптоми при патології органів травлення.
2. Синдроми та симптоми патології органів травлення, які можливо лікувати безрецептурними препаратами.
3. Шляхи та засоби симптоматичної лікарської терапії печії, запору, діареї.
4. Визначення хворих для обов'язкового направлення до лікаря та для призначення безрецептурних ліків.
5. Визначення фармакологічної групи та оптимального безрецептурного препарату з певної фармакологічної групи, лікарської форми та шляху введення.
6. Сучасні лікарські форми препаратів та особливості їх використання при хворобах органів травлення.
7. Критерії ефективності терапії безрецептурними препаратами при захворюваннях органів травлення.

Граф структури теми «Фармацевтична опіка при захворюваннях ШКТ».

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Узд-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
3. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
4. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуатійних задач	40	Набір ситуатійних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №25

ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ХВОРИХ З ГОЛОВНИМ, СУГЛОБОВИМ ТА М'ЯЗОВИМ БОЛЕМ

Підвищена збудливість, емоційна лабільність, тривожність, швидка стомлюваність, зниження розумової працездатності, головний біль - ці симптоми, на жаль, стали частими супутниками сучасної людини. Серед причин їх виникнення мають значення і бурхливий розвиток інформаційних технологій, і несприятлива соціальна ситуація, і умови підвищеної нервової напруги на роботі у осіб самих різних професій, і важкі переживання, пов'язані з трагічними подіями, і багато що іншого.

Пошкодження і захворювання органів опорно-рухової системи займають одне з провідних місць в структурі загальної захворюваності населення більшості європейських країн, зокрема України. Соціально-медичне значення захворювань кістково-м'язової системи визначається наступними цифрами: за даними ВООЗ, біль в суглобах зустрічається у 30% населення, 20% хворих вимагають обов'язкового систематичного лікування під спостереженням лікаря, 10% стають частково непрацездатними, а 5% - повними інвалідами.

В Україні, з різних причин, останніми роками збільшилося частота травм органів опори і руху, зросла питома вага інвалідності від травм.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вміти відрізнити погрозливі симптоми при головних, суглобових та м'язових болях та надавати рекомендації щодо їх безпечної терапії.

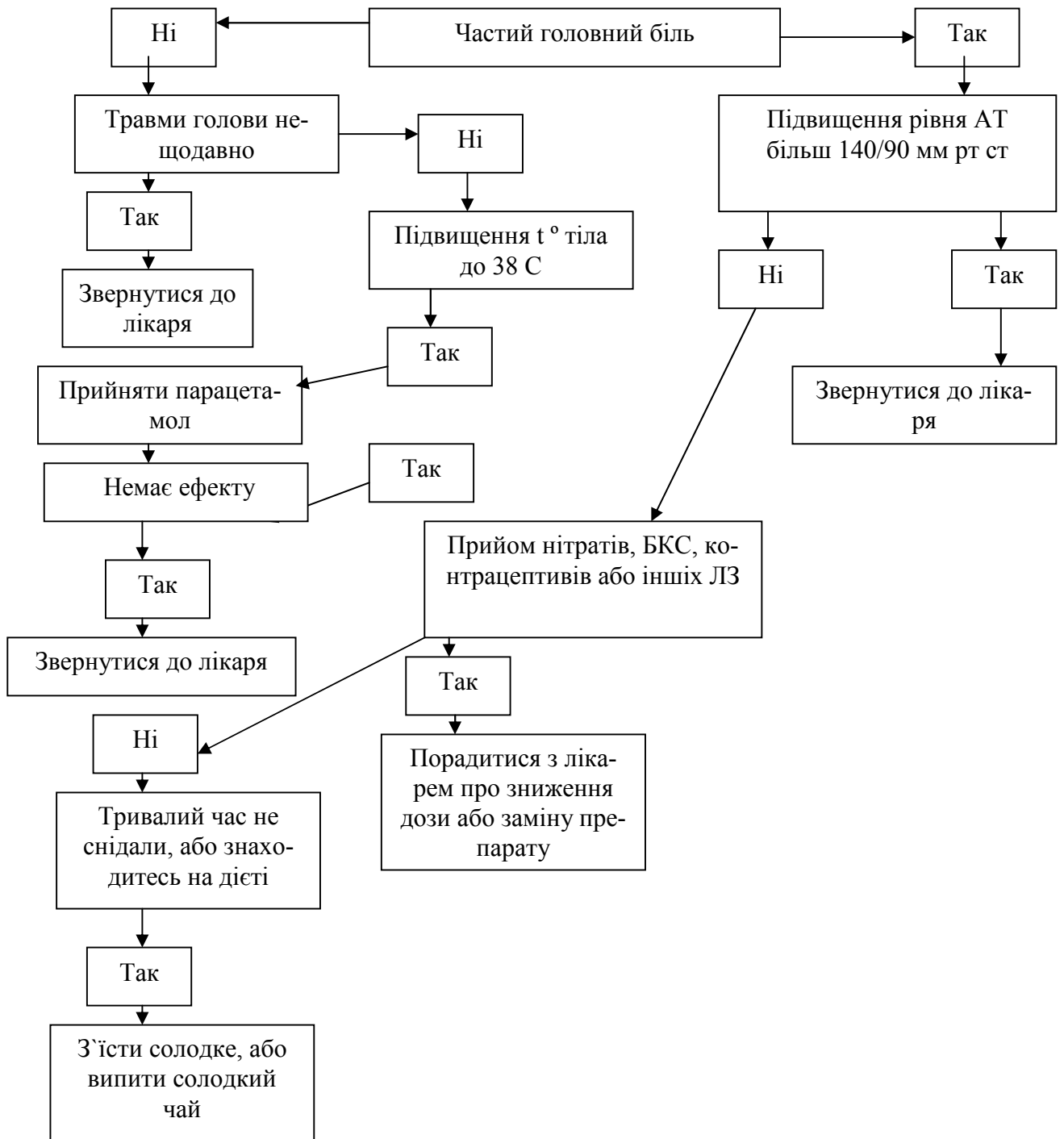
Конкретні цілі

1. Визначати погрозливі симптоми при головних, суглобових та м'язових болях, які потребують нагляду лікаря.
2. Визначати препарати для симптоматичного лікування головних, суглобових та м'язових болях.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. "Погрозливі" симптоми при головних, суглобових та м'язових болях.
2. Синдроми головних, суглобових та м'язових болей, які можливо лікувати безрецептурними препаратами.
3. Шляхи та засоби симптоматичної лікарської терапії головних, суглобових та м'язових болях.
4. Визначення хворих для обов'язкового направлення до лікаря та для призначення безрецептурних ліків.
5. Визначення фармакологічної групи та оптимального безрецептурного препарату з певної фармакологічної групи, лікарської форми та шляху введення.
6. Сучасні лікарські форми препаратів та особливості їх використання при головних, суглобових та м'язових болях.
7. Критерії ефективності терапії безрецептурними препаратами при головних, суглобових та м'язових болях

Тактичний алгоритм при головному болю.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
2. Клиническая фармакология: Учеб. для студ. высш. учеб. завед.: В 2 т/С.В. Налетов, И.А. Зупанец, Т.Д. Бахтеева и др.; Под ред. И.А. Зупанца, С.В. Налетова, А.П. Викторова. – Харьков: Уzd-во НФаУ: Золотые страницы, 2005. Т. 1 – 448 с. Т. 2 - 400 с.
3. Фармацевтическая опека: Практ. руководство для провизоров и семейных врачей/ И.А. Зупанец, В.П. Черных, В.Ф. Москаленко и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Золотые страницы, 2002. – 264 с.
4. Фармацевтическая опека: Курс лекций для провизоров и семейных врачей / И.А. Зупанец, В.П. Черных, С.Б. Попов и др.; Под ред. В.П. Черных, И.А. Зупанца, В.А. Усенко. – Х.: Мегаполис, 2003. – 608 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату Крок-1,2. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 180 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю ЗОКЛ.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Слайди
4. Відеофільми
5. Набори завдань вихідного рівня.
6. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ „ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ХВОРИХ З ГОЛОВНИМ, СУГЛОБОВИМ ТА М'ЯЗОВИМ БОЛЕМ ”

№	Етапи	Час (хв)	Учбові посібники		Місце проведення
			Засоби навчання	Устаткування	
1	Контроль вихідного рівня знань	30	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	30	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	60	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	40	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната